

WESTMISKI

Letnik XVIII.

Celovec, petek, 29. marec 1963

Štev. 13 (1088)

Po dobrih štirih mesecih trdovratnih pogajanj:

Nova zvezna vlada brez velikih sprememb

V sredo popoldne je zvezni prezident dr. Schärfl zaprisegel novo zvezno vlado pod vodstvom kanclerja dr. Gorbacha. S tem je konec ugibanj okoli novega državnega vodstva in mnogi se sprašujejo, ali je bilo res vse to potrebno, kar se je v zadnjih štirih mesecih odigravalo pred in za kulisami koalicijskih pogajanj. Kajti v sodelovanju med obema velikima strankama — ÖVP in SPÖ — ni prišlo do bistvenih novosti in tudi sestav nove vlade ne kaže posebnih sprememb. Torej bi spet lahko ugotovili, da je bilo sicer veliko hrupa, ostalo pa je v glavnem vse pri starem: obe vladni stranki, ki v zadnjih mesecih nikakor nista varčevali v medsebojnih očitkih, sta se spet vsedli za skupno mizo in bosta družno upravljali državno krmilo.

Novo zvezno vlado sestavljajo naslednji člani:

● Od ÖVP — dr. Alfons Gorbach, kancler; dr. Franz Korinek, finančni minister; dr. Heinrich Drimmel, prosvetni minister; inž. Eduard Hartmann, minister za kmetijstvo in gozdarstvo; dr. Fritz Bock, trgovski minister; dr. Karl Schleinzner, obrambni minister; dr. Otto Kranzmayr, državni tajnik v notranjem ministrstvu; dr. Ludwig Steiner, državni tajnik v zunanjem ministrstvu; dr. Franz Heizenauer, državni tajnik v pravosodnem ministrstvu, in dr. Vinzenz Kotzina, državni tajnik v trgovinskem ministrstvu.

● Od SPÖ — dr. Bruno Pittermann, vicekancler in hkrati minister za podržavljeno podjetja; dr. Bruno Kreisky, zunanji minister; Franz Olah, notranji minister; Otto Probst, minister za promet in elektrogozdarstvo; dr. Christian Broda, pravosodni minister; Anton Proksch, minister za socialno upravo; Eduard Weikhart, državni tajnik v trgovinskem ministrstvu, in Otto Röscher, državni tajnik v obrambnem ministrstvu.

Novih članov vlade je torej skupno samo pet, pri ÖVP finančni minister Korinek, ki je za dosedanjim ministrom Klausom prevzel nevhvaležno nalogo, da spravi pod streho proračun, pri katerem Klaus niti v lastni stranki ni našel razumevanja, ter državna tajnika Heizenauer in Kotzina, katera si je ÖVP priporila s tem, da je pri zadnjih volitvah dobila dva mandata več; pri SPÖ pa notranji minister Olah, ki je zamenjal dosedanjega ministra Afritscha, o katerem je že pri njegovem imenovanju prevladovalo mnenje, da pomeni le prehodno rešitev, ter minster za promet in podržavljeno podjetja Probst kot naslednik bivšega Waldbrunnerja, kateri je odstopil že pred volitvami in postal drugi predsednik parlamenta.

Torej res malo sprememb, ne samo glede personalne sestave nove vlade, marveč tudi v zvezi z novim koalicijskim paktom med

obema strankama. To dejstvo je seveda posebej boleče za ÖVP, katera je že v volilni kampanji in tudi med sedanjimi poga-

janji vedno spet poudarjala svoje zahteve, »v katerih pod nobenim pogojem ne more popustiti«. Zaradi teh zahtev je prišlo v okviru stranke odnosno njenega vodstva do ostrih nasprotij, ki so privedla tako daleč, da nekateri komaj sestavljeni vladi prerokujejo le kratko življenjsko dobo, češ da tako imenovano »reformersko« krmilo nikakor ne more pristati na »kapitulacijo« pred SPÖ. Vsekakor je dejstvo, da ÖVP s svojimi močno prefiranimi zahtevami ni mogla prodreti, marveč se je morala sprijazniti s stvarnostjo, ki so jo ustvarile zadnje volitve.

Med zahodnimi državami se množije nesoglasja

Kadar zahteva mednarodni položaj, na Zahodu zelo radi in glasno govorijo o »nerazdružljivi« enotnosti. Toda ta »enotnost« je vse prej kot enotna, kajti med zahodnimi državami se nesoglasja nevarno množijo in so prav v zadnjem času zavzele že tako obliko, da bi nadaljnji tak razvoj v doglednem času lahko privedel do splošne razprtije.

Treba si je ogledati le razvoj, ki ga je sprožil neuspeh Velike Britanije na bruselskih pogajanjih za sprejem v EGS in kateremu je kmalu nato — kot nekakšno povračilo — sledila zavrnitev sprejema 18 bivših francoskih kolonij. Med nekdanjima najožjima zaveznikoma — Veliko Britanijo in Francijo — je prišlo zaradi tega do močne ohladike medsebojnih odnosov, ki sega tako daleč, da francoski zunanji minister niti ni hotel na kosilo k svojemu britanskemu kolegu. To pa še ni vse, kar razdvaja »enotni« Zahod. Komaj je Zahodna Nemčija na pritisk Amerike prelomila pogodbo s Sovjetsko zvezo o dobavljanju cevi za naftovode, se je oglasila Velika Britanija, ki je izjavila, da se ne smatra vezano na tozadevni sporazum med članicami NATO in bo zato ona preskrbelja Sovjetski zvezi zaželeno cev. Končno pa sta se proti ostalim članicam EGS postavili še Italija in Zahodna Nemčija, ko sta na sobotnem zasedanju, kjer naj bi realizirali januarski soglasni sklep o vskladitvi žitnih cen, odgovorili z »ne«.

Po vsem tem seveda ni čudno, da nesoglasja prevladujejo takorekoč na vseh zahodnih konferencah in sestankih. V znamenju nesoglasja je potekala dvodnevna konferenca finančnih ministrov šestih držav članic EGS v Baden-Badenu in senca nesoglasja je zastirala peldnevno zasedanje »ev-

ropskega parlamenta« v Straßburgu, medtem ko so sestanek sveta zahodnoevropske unije, ki bi moral biti 29. in 30. marca v Bonnu, sploh odpovedali, ker je francoski zunanji minister že vnaprej povedal, da je pripravljen priti na sestanek le pod pogojem, da na njem ne bodo razpravljali o problemih EGS in o ustanovitvi skupne atomske sile NATO.

Tako enoten je v resnici »enotni« Zahod, s katerim ima čedalje večje težave tudi Amerika, kateri še ni uspelo najti zdravila, s katerim bi lahko uspešno zdravila staro bolezen Evrope.

Razprava o delu jugoslovanske vlade:

Jugoslavija bo ostala zvesta politiki mirne koeksistence

Zvezna ljudska skupščina v Beogradu je več dni razpravljala o delu vlade v zadnjem letu. Poleg poročil o posameznih področjih je po temeljiti razpravi odobrila tudi poročilo o zunanji politiki Jugoslavije, ki ga je podal državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović.

Popović je v svojem poročilu naglasil, da je pospešitev procesa dekolonizacije na svetu eno od najbolj pomembnih dejstev v razvoju mednarodnih odnosov, ker je ta proces hkrati tudi najširša osnova za uresničenje politike miroljubne koeksistence, ki je po svojem bistvu usmerjena na odstranjevanje osnovnih virov mednarodne napetosti in nestabilnosti. Zato je razumljivo — je dejal Popović — da je Jugoslavija podpirala in podpira protikolonialno borbo narodov in ima z novosvoboženimi državami toliko skupnega pri mednarodnem delovanju. Dogodki in izkušnje zadnjih let so jasno pokazali, da je prav aktivna borba za odstranjevanje vseh oblik za-

Volilna kampanja za predsedniške volitve se je začela

Kampanja za volitve zveznega prezidenta, se je tokrat začela v precej ne- navadnih okoliščinah: medtem ko sta se obe veliki stranki že pripravili o novi zvezni vladi, so bili javnosti že predstavljeni tudi kandidati, med katerimi bodo volivci lahko izbirali na volitvah 28. aprila. Prav zaradi dolgotrajnih vladnih pogajanj je čas za volilno propagando občutno skrčen in bodo morale posamezne stranke zdaj pohiti, kar razumljivo vpliva na njihovo razpoloženje.

Posebno živčnost je opaziti pri ÖVP, katero očitno še močno zaposluje udarec, ki ga je utrpela pri vladnih pogajanjih. Le tako je namreč razumeti njeno zadržanje ob nedavnem obisku zveznega prezidenta dr. Schärfa na Koroskem. Z utemeljitvijo, da je prišel dr. Schärfl kot kandidat SPÖ, (kakor da bi bila dva Schärfa — eden zvezni prezident, drugi pa kandidat za zveznega prezidenta!) se ÖVP-jevski predstavniki demonstrativno niso udeležili uradnih sprejemov, obrambno ministrstvo, ki ga vodi ÖVP-jevski minister Schleinzner, pa je prepovedalo sodelovanje na sprejemu zveznega prezidenta celo vojaški godbi, čeprav je zvezni prezident hkrati tudi najvišji poveljnik oboroženih sil.

S takim ravnanjem si ÖVP gotovo ni pridobila simpatij med prebivalstvom, ki bo na bližnjih volitvah odločalo med dr. Schärflom kot kandidatom SPÖ, inž. Raabom kot kandidatom ÖVP in dr. Kimmlokom kot kandidatom Evropske federalistične stranke Avstrije.

V Zahodni Nemčiji se bojijo resnice

V zvezi s sedanjim procesom pred sodiščem v Koblenzu proti vojnemu zločincu Heuserju, ki je obtožen sodelovanja pri umoru več kot 200.000 sovjetskih državljanov med zadnjo vojno, sta po dolgotrajnih intervencijah dobila zahodnonemško vizo tudi dva sovjetska pravnik, da bi sodišču predložila dokumente, ki so velikega pomena za to razpravo. Toda kaj se je zgodilo, ko sta omenjena pravnik prispela v Zahodno Nemčijo? Oblasti v Bonnu so oba sovjetska pravnik proglasile za »nezaželeni osebi« in ju pozvale, naj takoj zapustita Zahodno Nemčijo, ker »sodni organi smatrajo za nezaželeno njuno nadaljnje bivanje«.

Ta ukrep, ki se je za zahodnonemško vlado spremenil v mučno politično afero, ima seveda svoje ozadje. Sovjetska strokovnjaka sta imela namen, da bi poleg nastopa pred sodiščem v Koblenzu tudi posebnemu odboru za proučevanje nacističnih vojnih zločinov v Ludwigsburgu predložila dokumente o zločinski dejavnosti nekaterih funkcionarjev v dobi nacizma. Med materialom, ki sta ga predložila sodnim oblastem, je namreč dokument, ki obtožuje državnega sekretarja v zahodnonemškem ministrstvu za gospodarsko sodelovanje Vialona, bivšega funkcionarja Hitlerjeve okupacijske oblasti v Rigi.

Tukaj pa je Bonn zelo občutljiv, saj je skoraj vsak dosedanj večji proces proti nacističnim vojnim zločincem opozoril na »preteklost« vsaj enega člana Adenauerjeve vlade. Zato se v Zahodni Nemčiji tudi tako bojijo resnice, tiste resnice, ki čedalje bolj jasno kaže, kako močno je današnji zahodnonemški režim obremenjen z dediščino Hitlerjevega »tisočletnega rajha«.

Manifestacija za mir in razorožitev

V nekaterih evropskih državah, kot na primer v Angliji, Zahodni Nemčiji, Danski itd., so v zadnjih letih že večkrat priredili zborovanja in druge demonstracije, na katerih so mnogi tisoči ljudi protestirali proti atomski bombi in proti oboroževalni tekmi. Letos bo taka manifestacija tudi pri nas v Avstriji, in sicer na velikonočni ponedeljek 15. aprila pod naslovom »Pohod za mir in razorožitev« iz Mödlinga na Dunaj. Pripravljali odbor za izvedbo te manifestacije, v katerem so znani predstavniki kulturnega in znanstvenega življenja, je objavil poseben razglas, iz katerega povzema tudi naslednje misli:

Že več let prirejajo v številnih deželah in kontinentih, v Evropi, Aziji, Ameriki in Avstraliji manifestacije, katerih se udeležujejo mnogi tisoči ljudi, ki jim je jasno, kako katastrofalne posledice lahko ima oboroževalna tekma in razvijanje atomskega orožja. Avstrijci smo sicer v srečnem položaju, da nimamo atomskega orožja in ga tudi ne proizvajamo. Toda s tem ni rečeno, da nas ta razvoj ne bi prizadel, kajti: ● možnost samouničenja človeštva je zadeva vsakega človeka, ● radioaktivni oblaki se ne menijo za državne meje, ● tudi dežele kot Avstrija, ki ležijo med dvema blokoma, lahko postanejo bojišča, ● na podlagi naše nevtralnosti in geografske lege nam pripada posebna naloga in obveznost, da posredujemo med nasprotniki ter prispevamo k odstranjevanju vojne nevarnosti in medsebojnega nezaupanja.

Grozeči položaj, v katerem se je znašlo človeštvo, torej neposredno zadene tudi nas, saj smo sredi njega in sredi obveznosti, ki jo nam nalaga. Zaradi tega bo letos tudi v naši državi velikonočni pohod in kolona, ki se bo pomikala skozi našo deželo, bo le del velike mirovne kolone, kajti istega dne bodo tisoči v različnih državah demonstrirali za isti cilj — za ohranitev miru!

tiranja in vmešavanja v mednarodnih odnosih eden bistvenih pogojev za ohranitev miru na svetu.

Govoreč o vprašanjih razorožitve je Popović dejal, da na tem področju ni bil dosežen noben napredek, zato ni drugega izhoda, kot da se z ugotovitvijo koeksistence ustvari začetni pogoji za začetek razorožitve. »Mi sodimo — je poudaril — da so napredne sile na svetu dovolj narasle in da so sposobne potisniti in izolirati napadalne činitele. Politika Jugoslavije je bila in bo ostala politika aktivne koeksistence, ki je nalezeta na široko razumevanje in omogoča, da si pridobi širok krog prijateljskih držav in da razvija odnose in stike s številnimi drugimi državami.

V svojem poročilu je Popović govoril tudi o odnosih Jugoslavije do drugih držav in ugotovil, da je Jugoslavija kot socialistična država posebno zainteresirana na razvoju sodelovanja z drugimi socialističnimi državami, s katerimi se njeni odnosi stalno izboljšujejo. Toda Jugoslavija ne sodi, da bi se zboljšanje odnosov z vzhodnimi državami moralo razvijati na račun odnosov z državami na Zahodu, marveč je tudi nadalje pripravljena sodelovati z zahodnimi državami v želji, da bi se s skupnimi naporami premagale nekatere nastale težave, ter je prepričana, da te more doseči v skupnem interesu. V tej zvezi je Popović zlasti navedel čedalje boljše odnose med Jugoslavijo ter sosednima državama Italijo in Avstrijo in poudaril, da so ti odnosi v veliki meri odvisni od reševanja manjšinskega vprašanja v teh dveh državah.

Ko je govoril o problemih gospodarskega sodelovanja, je Popović opozoril predvsem na diskriminacijsko politiko, kot prihaja do izraza v Evropski gospodarski skupnosti. Vendar je Jugoslavija tudi na tem področju dosegla pomembne rezultate, hkrati pa se je resno trudila, da bi razvila gospodarske odnose tudi z državami v razvoju, katerim je nudila široko pomoč v njihovih prizadevanjih za razvoj gospodarstva in s tem za ugotovitev neodvisnosti.

Ob koncu je Popović poudaril, da je Jugoslavija s svojo politiko aktivne koeksistence položila izpit, in sicer v okoliščinah, ki niso bile lahke. »Že to je samo po sebi dovolj, da lahko rečemo, da se bomo še nadalje dosledno ravnali po tej politiki in po načelih, na katerih ta politika temelji.«

Zdravstvena podoba sveta

Na mednarodni konferenci o znanstvenih in tehničnih problemih v Ženevi, o kateri smo poročali tudi v našem listu, so med drugim razpravljali tudi o vprašanjih zdravstvene zaščite na svetu. Generalni direktor Svetovne zdravstvene organizacije (WHO), Marcolino Gomes Candau iz Brazilije, je na seji, posvečeni problemu zdravja in prehrane, postregel z naslednjimi vznemirljivimi podatki:

Na malaričnih področjih sveta živi okoli 380 milijonov ljudi, ki so okuženi z malarijo, vendar nimajo na voljo uslug organizirane zdravstvene zaščite, niti še ni načrtov za melioracije močvirnatih zemljišč, kjer se v glavnem zadržujejo prenašalci malarije. Po približnih podatkih živi po svetu 10 milijonov gobavcev in nad 4,5 milijona žrtev frambezie (tropske malinove); po vsem svetu je 400 milijonov ljudi s trahomom, 200 milijonov ljudi trpi za filariiazisom, 20 milijonov za onhocerciazisom, v nekaterih deželah pa zbolijo 30 do 40 odstotkov prebivalcev za bilharzijo (filariiazis, onhocerciazis in bilharzija so tropske bolezni, ki jih v glavnem povzroča črvi).

S prizadevanjem svetovne organizacije v boju zoper malarijo se je sicer posrečilo v nekaj letih skrajšati število bolnikov za 100 mili-

Važno za delavske upokojece

Celovška podružnica pokojninske zavarovalnice za delavce bo imela lekom meseca aprila uradne dneve v naslednjih krajih: v Šmohorju 3. aprila (Hauptstraße 172), v Št. Vidu ob Glini 10. aprila, v Spittalu ob Dravi 18. aprila, v Wolfsbergu 23. aprila in v Beljaku 25. aprila (Kaiser-Josef-Platz 1). Uradne ure bodo vedno od 8. do 12. ure.

jonov, vendar današnje stanje glede zdravstvene zaščite na svetu terja še mnogo širše mednarodne ukrepe. Menijo, da bi polovico tropskih bolezni lahko izkoreninili, če bi prebivalstvo pilo čisto pitno vodo. Toda na omenjeni ženevski konferenci so navedli tudi ugotovitve, da okoli 70 odstotkov svetovnega prebivalstva ni ustrezno in zadovoljivo preskrbljeno s pitno vodo in da 85 odstotkov izmed treh milijard ljudi, kolikor nas je zdaj, uporablja najprimitivnejše metode za odstranjevanje smeti in odplake.

Generalni direktor Svetovne zdravstvene organizacije je na konferenci tudi izjavil, da je »napredek, ki so ga dosegli v zdravstveni zaščiti, precej pod dejanskimi možnostmi«. Dejal je, da so mnoge izmed bolezni, ki jih je v glavnem mogoče preprečevati, endemične na tistih področjih sveta, ki se zdaj razvijajo. Predlagal je načrt, ki obsega štiri točke: podrobno proučiti probleme, s sistemom »zdravstvenega planiranja« organizirati osnovno zdravstveno pomoč prebivalstvu, nadzorovati in po možnosti zatreti nalezljive bolezni, usposabljati medicinske strokovnjake in znanstvenike.

Na podlagi tega predloga so se na ženevski konferenci zedinili, da bi tudi na tem področju izdelali obsežen načrt za mednarodno sodelovanje in pomoč državam v razvoju. Svetovna zdravstvena organizacija se je sklenila povezati z vladami držav članic, da bi skupaj sestavili desetletni program za zatiranje bolezni in za izboljšanje zdravstvene zaščite naspro. Po tem programu naj bi leta 1970 prišel na vsake 10.000 prebivalcev na svetu po en zdravnik, na vsake 5000 po ena bolnišnica in en sanitetni tehnik, na vsake 1000 prebivalcev po ena oseba iz pomožne sanitetne službe in na vsake 250.000 prebivalcev po en sanitetni inženir. Anketa iz afriških držav je pokazala, da bi bilo treba vsako leto izšolati novih 1000 zdravnikov, če bi hoteli, da bi vsaj do leta 1982 prišel en zdravnik na 10.000 prebivalcev.

Da bi uresničili ta program, bi potrebovali na leto približno eno milijardo dolarjev. To je res veliko denarja, toda če pomislimo, koliko milijard gre vsako leto za oboroževanje, potem se nam zdi, da bi morala biti na razpolago tudi potrebna sredstva za zaščito zdravja. Generalni direktor Candau je zahteval, naj bi sestavili »načrt zdravstvene zaščite«, s pomočjo katerega bi vlade držav članic OZN vsako leto povečale sredstva za zdravstveno zaščito za 10 do 15 odstotkov. Sredstva so temeljni pogoj za izvajanje slehernega izmed teh načrtov, je dejal in pozval vlade, naj upoštevajo dejstvo, da so »večji krediti za programe narodnega zdravja dejansko investicije v gospodarsko blaginjo dežel«.

Po lanskoletni amnestiji v Jugoslaviji:

Čedalje več emigrantov ureja odnose z domovino

Kakor znano, je jugoslovanska Zvezna ljudska skupščina pred enim letom razglasila eno izmed doslej najširših amnestij, saj je zajela več kot 150.000 ljudi, večidel v tujini, katerim je omogočeno, da uredijo odnose s svojo staro domovino in se spet lahko imenujejo Jugoslavlani. Ta amnestija je bila posledica konsekvence politike, ki jo Jugoslavija izvaja že leta, ter izraz humanizma, s katerim hoče nova Jugoslavija omogočiti vsem državljanom jugoslovanskega rodu, da laže in preprosteje uredijo vsa svoja neurejena vprašanja v odnosu do domovine.

Po enem letu lahko rečemo, da je naletel ta ukrep na velik odziv med jugoslovanskimi emigranti širom sveta. Približno 50.000 emigrantov se je obrnilo na jugoslovanska diplomatska in konzularna predstavništva v tujini ter na pristojne organe v Jugoslaviji s prošnjo, da bi uredili vprašanja glede svojih odnosov do Jugoslavije. Lani je prišlo na zasebni obisk v Jugoslavijo več kot 3000 emigrantov, medtem ko se je do konca oktobra nad osem sto ljudi iz zahodnih držav spet vrnilo domov v Jugoslavijo. Seveda pa te možnosti ni dal samo lanskoletni zakon o amnestiji, marveč je že pred njim dobilo blizu 90.000 Jugoslovancev dovoljenje, da obiščejo svoje v emigraciji, medtem ko je kakih 10.000 emigrantov dobilo jugoslovanske potne liste.

Na podlagi amnestije so bile emigrantom in patriotskim organizacijam jugoslovanskih izseljencev dane široke možnosti, da kot lojalni državljani držav, v katerih živijo, postanejo činitelj, ki prispeva k boljšemu razumevanju med jugoslovanskimi narodi ter narodi in državami, v katerih žive in katerih gostoljubnost uživajo. Zato pa je čedalje večji odziv emigrantov, da bi uredili svoj odnos z Jugoslavijo, močno vznemiril in poseb-

no vplival na aktivnost fašističnega dela emigracije. Amnestija je namreč ločila sovražni del emigracije od tistih, ki jih je v bistvu zapeljal Jugoslaviji sovražni del emigrantov, povzročila pa je celo razpad posameznih emigrantskih organizacij.

Čedalje bolj izolirani zdaj sovražni emigrantski vrhovi skušajo s pomočjo raznih fašističnih organizacij, ki so močno podobne francoski OAS, s provokacijami ovirati izvajanje amnestije. Njihova aktivnost je zelo raznolika: sega od propagande proti amnestiji, preko groženj, pritiskov in fizičnih napadov na tiste, ki žele izkoristiti amnestijo, in na jugoslovanske državljane v tujini, vse do zločinskih atentatov na jugoslovanska diplomatsko-konzularna in druga predstavništva, kot se je na primer zgodilo v Bonnu in v Chicagu.

Prav gotovo, da takšna zločinska kazniva dejanja škodujejo tudi meddržavnim odnosom. Tudi države, v katerih se to dogaja, čedalje bolj uvidevajo, da jim prinaša takaka dejavnost le neprijetnosti in škodo. To je uvidela celo Zahodna Nemčija, ki je — kakor smo poročali tudi v našem listu — pred nedavnim razpustila eno izmed teh organizacij.

Podražitev se bo še nadaljevala

Inštitut za proučevanje gospodarstva je v svojem zadnjem poročilu spet ugotovil, da so se življenjski stroški znatno povišali: številne vrste blaga so se podražile, dohodki pa so v glavnem ostali na stari višini. Pri tem pa je inštitut upošteval le razvoj letošnjega februarja, toda val podraževanja se nemoteno nadaljuje in se bo, kakor vse kaže, nadaljeval tudi v prihodnjih mesecih.

V teku štirimesečnih pogajanj o novi vladi sta se namreč obe vladni stranki sporazumeli o ukrepih, ki bodo nujno imeli za posledico nove podražitve. Konkretno je bil dosežen sporazum o podražitvi mleka za 40 grošev pri litru, masla za 1,60 šil. pri kilogramu in sladkorja za 80 grošev pri kilogramu, kruh

naj bi se podražil za 60 grošev pri kilogramu, podražilo pa se bo tudi pivo, ker bo zvišan davek za 20 grošev na liter, zvišanje izravnalnega davka pri uvoženem blagu pa bo povzročilo podražitev cele vrste potrošnega blaga, da niti ne govorimo o nameravanem zvišanju davka na promet.

Vsaka konkretna podražitev ima po starih izkušnjah prej ali slej za posledico podražitve tudi na drugih področjih. Podoben razvoj tudi tokrat ne bo izostal in je treba računati s tem, da bo šiling, o katerega stabilnosti je bilo že toliko govora, v prihodnjih tednih in mesecih spet postal »manjši«, kar bo razumljivo najbolj prizadelo tiste sloje prebivalstva, ki so morali že doslej računati z vsakim grošem.

Maslo za mazanje strojev

Oblasti Evropske gospodarske skupnosti računajo, da bo v njenem območju prišlo letos do pomembnih viškov masla. Pravijo, da ga bo kar 100.000 ton ali 10.000 vagonov preveč. Čez 12 let, to je leta 1975, pa pričakujejo, da bo imela EGS 400.000 ton masla preveč in se bojiijo, da zanj tudi po najnižjih cenah ne bodo našli kupca.

Spričo tega razvoja so se v EGS pričeli baviti z naravnost noro mislijo, da bi bilo treba maslo denaturirati in ga namesto za človeško prehrano uporabiti za mazanje strojev ali za proizvodnjo mila. Ta oblika preprečevanja »poplave« trga z maslom bi letos stala okoli pol milijarde mark, leta 1975 pa že 2 milijardi mark.

Ali vodilni krogi EGS res ne vedo, kam z maslom? — To vprašanje se vsiljuje, če pričnemo o teh načrtih podrobneje razmišljati. Prav gotovo je tudi v državah EGS odstotek prebivalstva, ki si ne more privoščiti zaželenih količin masla, še zelo velik. Prav gotovo pa je tudi, da bi si ga ta del prebivalstva rad privoščil, če bi ga dobil po primerno nižji ceni.

Toda s podobno »senzacijo« je tudi že v Avstriji postregla mlekarstva industrija. Razlika je le v tem, da je ta industrija maslo raje po močno znižani ceni izvažala, namesto da bi ga dala po isti ceni domačemu prebivalstvu. V EGS pa ga nameravajo raje prodati za 2 marki kot mazilo strojev, samo da ga ne bi bilo treba nekoliko ceneje dati na razpolago revnejšim slojem prebivalstva, menzami in šolskim kuhinjam. Nekateri ljudje imajo pa res čudne »socialne« nazore!

Na zagrebškem velesejmu letos še več tujih držav

Za spomladanski mednarodni velesejem v Zagrebu, ki bo od 12. do 21. aprila, se je razen številnih domačih razstavljavcev že doslej prijavilo 17 evropskih, azijskih in ameriških držav. Medtem ko je na lanskem spomladanskem zagrebškem velesejmu vključno Jugoslavije sodelovalo 15 držav, so za letošnjo prireditve najavile udeležbo Avstrija, Češkoslovaška, Danska, Vzhodna Nemčija, Francija, Finska, Indija, Italija, Liechtenstein, Madžarska, Nizozemska, Poljska, Sovjetska zveza, Združene države Amerike in Zahodna Nemčija, možno pa je, da se bosta prijavili tudi še Bolgarija in Velika Britanija.

Veliko število udeležencev iz tujih držav, ki raste od leta do leta, dokazuje, da tudi spomladanske zagrebške prireditve postajajo vse bolj znane in zanimive mednarodno tržišče za prodajo industrijskega blaga in surovin.

V sejemskih dneh bo v velesejemskih paviljonih vrsta prireditev in razstav. Hkrati z mednarodnim sejmom blaga za široko potrošnjo bodo priredili še III. mednarodni sejem prehrane in opreme za prehransko industrijo, II. mednarodni sejem lesa in opreme za lesno industrijo, II. mednarodno razstavo »Medicina in tehnika«, VII. obrtniški sejem, VIII. razstavo merilne in regulacijske tehnike ter avtomacije, razstavo turizma in še revijo sodobnega oblačenja.

Poleg tega pa dajejo sejemskim prireditvam velik pomen še razne strokovne manifestacije, kot so seminarji, predavanja in posvetovanja, ki omogočajo, da strokovnjaki izmenjajo svoje izkušnje, ki so proizvajalcem v veliko pomoč pri uvajanju novosti v proizvodnji, v prizadevanjih za izboljšanje kakovosti in pri prodaji blaga.

POŠIROKEM SVETU

NEW YORK. — Več kot sto dni je bil New York brez svojih velikih časopisov, ker so tiskarji stavkali, da bi si tako priborili izboljšanje svojega položaja. V teh dneh je bila stavka zaključena s polnim uspehom tiskarniških delavcev, medtem ko v gospodarskih krogih že računajo, kakšno škodo je povzročila posameznim panogam gospodarstva. Skupno je cenilo na okoli 140 milijonov dolarjev: 101,2 milijona dolarjev škodo so utrpeli izdajatelji časopisov, 29 milijonov kanadski dobavitelji časopisnega papirja, 11 milijonov prodajalci časopisov.

BEOGRAD. — Jugoslovanska komisija za ustavno vprašanje je predložila zvezni ljudski skupščini osnutek ustave Socialistične federativne republike Jugoslavije in je pričakovali, da bo skupščina obravnavala osnutek nove ustave v začetku aprila. Osnutek ustave je bil sestavljen na podlagi javne razprave, ki je trajala nad štiri mesece. Več kot 70.000 zborovanih se je udeležilo nad 6 milijonov državljanov, ki so razpravljali o novi ustavi, kakih 300.000 pa jih je prispevalo predloge in mnenja.

DŽAKARTA. — V Indoneziji je prišlo do katastrofalnega izbruha vulkana Agung. Po nepopolnih podatkih je ob tej nesreči zgubilo življenje nad 1500 ljudi, okrog 250.000 prebivalcev pa je zbežalo z ogroženega območja. Indonezijski predsednik Sukarno je izbruh vulkana razglasil za »nacionalno nesrečo« in pozval javnost, naj vsakdo stori vse, da bi pomagali tisočim, ki so v nesreči izgubili dobesedno vse.

ALŽIR. — Alžirska vlada je objavila dekret, s katerim bo prišla celotna imovina Evropejcev, ki so odšli iz Alžirije, pod administrativno upravo alžirske države. Formalno bodo imeli lastninsko pravico do te imovine še vedno prejšnji lastniki. Evropejci so pustili v Alžiriji približno milijon hektarov najboljše zemlje ter približno 500 večjih in manjših industrijskih podjetij.

LIUBLJANA. — Med nedavnim obiskom v komisiji za verska vprašanja LR Slovenije je generalni vikar ljubljanske nadškofije dr. Josip Pogačnik sporočil, da je bil imenovan za pomožnega škofa ljubljanske nadškofije. V razgovoru s predsednikom komisije Borisom Kocijančičem je bila poudarjena obojestranska želja za nadaljnjem utrjevanju dobrih medsebojnih odnosov.

BONN. — Vodja krščanskodemokratske skupine v zahodnonemškem parlamentu in bivši zunanji minister Heinrich von Brentano je več dni bival v Ameriki, kjer je imel razgovore z vodilnimi funkcionarji ameriškega zunanjega ministrstva in s člani kongresa. Po izjavah diplomatskih krogov je bila njegova mislija tokrat v tem, da prepriča ameriške predstavnike o neokrnjeni privrženosti Zahodne Nemčije prijateljstvu in sodelovanju z ZDA ter da potrdi popolno lojalnost Bonni do NATO. Po teh razgovorih je Brentano izjavil, da mu je v precejšnji meri uspelo zmanjšati ameriško zaskrbljenost in sumičenja glede francosko-nemškega sporazuma.

PRAGA. — Prvi sekretar CK KP Češkoslovaške Antonín Novotný je napovedal nov sedemletni plan gospodarskega razvoja Češkoslovaške, ki bo — kakor tudi naslednji letni plani — izdelan v skladu s potrebami krepitve in poglobljanja mednarodne socialistične delitve dela v okviru sporazuma o gospodarskem sodelovanju med vzhodnoevropskimi državami.

WASHINGTON. — Komisija za revizijo programa pomoči Amerike tujini je v poročilu, ki ga je predložila predsedniku Kennedyju, predlagala, naj se sedanjí program pomoči nadaljuje tudi naslednja tri leta. Poročilo vsebuje tudi priporočila, naj se vojaki in ekonomska pomoč nekaterim državam zmanjša ali popolnoma ukine. Tako zmanjšanje pomoči je komisija zahtevala zlasti v primeru Španije in Portugalske, »katerima daje Amerika več, kot znaša ustrezen nadomestilo«.

SASEBO. — V Sasebu na Japonskem je bilo zborovanje v znamenje protesta proti pristajanju ameriških jedrskih podmornic v tem pristanišču. Na koncu zborovanja so sprejeli deklaracijo, v kateri je rečeno, da se bodo prebivalci Saseba uprli »zelo ostrimi ukrepi«, če bi japonska vlada dovolila ameriškim podmornicam pristajati v tem pristanišču. Protestsno zborovanje se je udeležilo okoli 7000 ljudi.

RIO DE JANEIRO. — Te dni bo v Rio de Janeiro kontinentalni kongres solidarnosti s Kubo. Kongres se bodo udeležile napredne osebnosti iz Brazilije in drugih držav Latinske Amerike, pričakujejo pa tudi goste z drugih kontinentov. Zaradi tega kongresa je prišlo do gotove napetosti v odnosih med Brazilijo in Ameriko in je Washington s svojimi znanimi oblikami pritiska skušal kongres sploh onemogočiti. Vendar to očitno vmešavanje Amerike v notranje zadeve drugih držav ni rodilo uspeha.

MADRID. — Španski diktator Franco je šele pred nedavnim nastopil proti trditvam, da bi bil njegov režim nedemokracija. Toda po izjavi vojnega tožilca španske vojske je bilo v zadnjih šestih letih 78 procesov proti ljudem, ki so bili obtoženi »podtalne dejavnosti«, kar znese povprečno 13 procesov na leto. Čeprav je vojni tožilec to število imenoval »neznatno«, proces dovolj jasno govorijo, kako »demokracija« je sedanjí režim v Španiji.

ŽENEVA. — UNESCO je sklical konferenco, na kateri bodo proučevali vprašanja razvoja tiskovnih agencij v Afriki. Na konferenco so povabljeni predstavniki 23 afriških dežel in opazovalci iz največjih svetovnih tiskovnih agencij. Konferenca bo od 1. do 6. aprila.

MOSKVA. — Direktor moskovskega astronomskega inštituta Martinov je sporočil, da je avtomatska vesoljska postaja »Mars-1«, ki so jo izstrelili lani 1. novembra, oddaljena od Zemlje 98.336.000 kilometrov. 19. junija pa naj bi prispela na Mars. Radijska zveza s postajo še vedno deluje, kar je po oceni Martinova izreden uspeh sovjetskih radijskih tehnikov. Polej »Mars-1« po izjavi Martinova ni le znatnega, marveč tudi praktičnega pomena za bodoča potovanja na Mars.

Brez knjige tudi danes ni izobrazbe

Tolikokrat ponavljana hvalnica knjigam izgovori v sedanjem času včasih smešno. Smešno zagledati, ker nam knjiga danes ne pomeni več tisto, kar nam je nekoč, ko smo jo pogrešali, jo iskali, se trgali zanjo, ko nam je bila vse hkrati: za pouk in razvedrilo, v uteho in zabavo.

Za knjigo je potreben čas, potrebna je zbranost, sedanji način življenja pa gre mimo obojega. Značilnost našega časa — tako je povsod, ne le pri nas — je, da knjigo lahko kupiš ne le v knjigarni, ampak pri kiosku na ulici, na kolodvoru, jo vzameš s sabo na potovanje, jo bereš ali ne, samo začneš brati in nehaš, ko si na cilju, jo pozabiš ali celo odvržeš. Toda za branje nam je potrebna zbranost, tišina, te pa v avtobusu ni, na vlaku tudi ne, pri odprtem oknu spet ne, tudi v sobi jo je težko najti, ker se od neke vrščeče oglasa popevka iz radia.

In vendar si ne moremo misliti sedanjega sveta brez knjige, brez dobre knjige, brez zbranosti ob njej, brez tistih ur ob njej, ki nam v sedanjem hrupu največkrat pomenijo najlepša doživetja. Naša kultura temelji na knjigi. Knjiga ohranja spoznanja in dognanja prejšnjih rodov in jih posreduje dalje. Nove ideje, nova spoznanja, odkritja moremo spoznati in širiti samo s knjigami. Brez knjige si ni mogoče misliti sedanje znanosti. Izsledki velikih znanstvenikov najdejo pot do nas samo po knjigi. Pri sedanjem splošnem napredku na vseh področjih znanosti, tehnike, kemije, gospodarstva, industrije itd. imamo seveda pred očmi predvsem laboratorije in aparate, toda rezultate poizkusov, študij in dognanj moremo ohraniti samo v knjigah, sicer bi bilo vse to brez koristi in izgubljeno za znanost.

Razumen bralec bo našel v knjigah tudi misli, ki vsebujejo globoko modrost. Važno je, da knjigo v miru in s premislekom moremo brati. Radio, film, televizija nam v marsičem nadomestijo govorjeno besedo, njeno lepoto in globino pa občutimo najbolj, kadar smo ob knjigi sami, tibi in zbrani.

Od knjige k avtomobilu — zaskrbujejoče vprašanje našega časa in razmer tudi pri nas. Ljudje se odreka knjigi, otrokom, družini, stanovanjski in osebnosti kulturi samo zato, ker nočejo »zaostajati«, ker hočejo iti vstric s sodobno množično civilizacijo, ki ji je edini cilj — avto. Če je bila v prejšnjem stoletju in deloma še v razdobju med obema vojnama knjiga in izobrazba širokih plasti merilo naše kulturne razvitosti, je danes neizobraženost in motorizacija prav gotovo tudi znamenje naše civilizacije. Človek tem več velja, čim boljša, čim dražja je znamka njegovega avtomobila. Ljudje, ki se danes babajo z avtomobili, se prav gotovo ne morejo ponasati kot narode niki knjižnih zbirke. Kakšna pa je stopnja njihove izobrazbe, kakšna je vsebina njihovih pogovorov, pa izveš, če jim prislubneš kjerkoli na cilju njihovih nedeljskih izletov, ki se največkrat končajo v gostilni. Človek ima ob teh pogovorih občutek, da še nikoli niso brali dobre knjige. In če to misel razpredamo dalje, nas boleče zaskrbi, kako pojema zanimanje za knjigo. Toda splošna in še posebej kul-

Slovenski prosvetaši iz Trsta

so z velikim uspehom gostovali v Beogradu

Vsi tisti, ki so se leta 1961 udeležili gostovanja naših pevskih zborov v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, se še spominjajo prisrčnega sprejema, ki so ga bili deležni med številnimi navdušenimi poslušalci. Podobno prisrčnost so pred nedavnim doživeli tudi slovenski prosvetaši iz Trsta, ko so s svojo Glasbeno Matiko ter pevskim zborom prosvetnega društva Prosek-Kontovel gostovali v Beogradu.

Koncert, ki ga je priredila Glasbena Matika iz Trsta s sodelovanjem moškega pevskega zbora prosvetnega društva Prosek-Kontovel v koncertni dvorani Kolarčeve ljudske univerze v Beogradu, je obsegal tri dele: v prvem delu je orkester Glasbene Matice izvajal dela Bacha, Haydna, Mozarta in Vivaldija; v drugem delu je moški pevski zbor zapel vrsto pesmi, v zadnjem delu sporeda pa sta orkester in pevski zbor

izvajala kantalo »Na Kontovelu« Oskarja Kjudra (na tekst Alojza Gradnika) ter »Zdravico« Ubalda Vrabca (na tekst Franca Prešerna).

Za svoje izvajanje so bili tržaški prosvetaši deležni navdušenega aplavza, pa tudi beograjski tisk je zelo pohvalno poročal o njihovem nastopu. Tako je na primer kritik v »Politiki« med drugim zapisal, da »program, ki so ga predvajali, in rezultati, ki so jih dosegli na koncertu v Beogradu, govore zelo jasno in določeno o resnosti, sistematičnosti in vztrajnosti, s katerimi Glasbena Matika iz Trsta pristopa k uresničenju svojih narodnih stremeljenj, pedagoških in umetniških nalog ter kulturnih smotrov. Koncert je bil stvaren dokaz navdušenja, upornosti in vztrajnosti, da se ohrani kontinuiteta narodne kulture v pogojih, v katerih živi slovenska manjšina v Trstu«.

Med novimi knjigami

„Boj in žrtve za Avstrijo“

Ob 25. obletnici zasedbe Avstrije po nacistični Nemčiji je v založbi Stern Verlag na Dunaju izšla knjiga »Kampf und Opfer für Österreich«, ki jo je spisal Hermann Mitteräcker. Ze njen podnaslov pove, da predstavlja knjiga »prispevek k zgodovini avstrijskega upora 1938 do 1945«.

Povsem pravilno ugotavlja avtor v začetku knjige, da je bilo zavojevanje Avstrije že star cilj nemškega imperializma in da so ta prizadevanja pospeševale tudi sile v Avstriji. Zato prihaja do zaključka, da leta 1938 v Avstriji sicer ni bilo malo tistih, ki so navdušeno pozdravljali prihod nacizma, toda med avstrijskim ljudstvom in posebno med delavstvom je bilo mnogo tudi takih, ki so že od vsega začetka pravilno presojali nacistični režim in se zato uprli »novemu redu«, zgrajenemu na krvavi nasilju.

Tako beremo v naslednjih poglavjih knjige o junškem boju avstrijskih patriotov proti gestapu in o sabotažnih akcijah v podjetjih, ki so delala za nacistično vojsko. Povsod je ta več ali manj ilegalni upor zahteval ogromne žrtve, mnogi so romali v zapore, v koncentracijska taborišča in na morišče. Posebno poglavje govori o oboroženem boju proti nacizmu, v katerem zavzema častno mesto partizanska borba na južnem Koroškem. Omenjeno je tudi zločinsko izseljevanje, o katerem

turna razvitost kakega naroda pa se meri med drugim tudi po tem, koliko žrtvuje za knjige in kako seveda te knjige uporablja, ne pa po številu avtomobilov na ulicah.

Spričo tega je tembolj treba pohvaliti tiste vztrajne ljubitelje dobre knjige, ki se raje odrečejo temu in onemu, le knjigi ne. To so vedel ljudje, ki jim je ljubezen do knjige prirojena — to se pravi ljubitelji knjige. Zato je ena izmed važnih nalog, ki jih imajo starši pri vzgoji mladega naraščaja, da vzbudijo v svojem otroku ljubezen do knjige in mu tako odprejo vrata v zanimivo, poučni in čudovito lepi svet natisnane besede.

Ob tej priložnosti pa je bil znova poudarjen tudi veliki pomen takih gostovanj ne le za nadaljnji razvoj kulturno-prosvetne dejavnosti slovenske manjšine v Italiji, marveč tudi za utrditev vedno bolj prijateljskih odnosov med obema sosednjima državama, kar bo postopno vodilo k odpravljanju in premagovanju tudi tistih še vedno obstoječih ovir in težkoč, ki zavirajo dosledno uveljavljanje formalno sicer priznanih pravic slovenske manjšine v Italiji in s tem ostvarenje ugodnih pogojev za plodno sožitje med Slovenci in Italijani — most za miroljubno sožitje med narodi Italije in Jugoslavije.

Kulturna izmenjava

med Koroško in Videmsko pokrajino

V okviru kulturne izmenjave med Koroško in Videmsko pokrajino (bolj seveda odgovarja Italiji) je prišlo do zanimive »koprodukcije«, katere rezultat bo uprizoritev Puccinijeve opere »Tosca« danes zvečer in v nedeljo popoldne v celovškem Mestnem gledališču. Glavne vloge bodo igrali odnosno peli znani italijanski operni solisti, Italijana sta tudi dirigent in režiser, medtem ko bo celovško gledališče »prispevalo« orkester in zbor; prav tako pa je italijansko-koroška koprodukcija tudi scenerija. Vaje za to zanimivo sodelovanje so trajale precej dolgo in smo lahko prepričani, da bosta obe predstavi »Tosce« zapustili najlepši vtis.

avstrijskega upora proti nacizmu, o kateri je bilo doslej še vse premalo napisanega. Knjigo, ki obsega 218 strani in stane v platno vezana samo 50 šilingov, lahko dobite v knjigarni »Naša knjiga«.

V. mednarodni grafični bienale v Ljubljani

hoče biti prava revija grafične umetnosti tako Vzhoda kot Zahoda

Za letošnji V. mednarodni grafični bienale, ki bo 9. junija odprt v ljubljanski Moderni galeriji, so prijave že v polnem teku. V zvezi s temi prijavami je sekretar organizacijskega odbora, ravnatelj Moderne galerije Zoran Kržišnik, obrazložil najvažnejše pogoje.

Vodstvo bienala je povabilo umetnike iz skupno 57 držav in se je s tem krog povabljenih dežel letos povečal za 20, zlasti mladih držav iz Afrike, Azije in Južne Amerike. Na razstavi bo lahko vsak avtor prikazal največ tri dela, razen tega pa bomo letos videli še širše retrospektivne prikaze nagradencev prejšnje razstave — Yoza Hamaguchija, Rika Debenjaka in Kumija Sugala. Pričakujejo pa, da se bo tokrat številno razstavljenih listov nasploh povečalo, ker se bo bienala udeležilo še precej več držav kot doslej. Pri tem vsepovsod seveda ne bo mogoče predstaviti mnogo avtorjev, pač pa bo to vendar dalo vpogled v grafično ustvarjalnost vseh tistih dežel, kjer je ta umetnost že dosegla neko raven. V teh pogojih naravno bienale nikakor ne prihaja v krizo — je dejal ravnatelj Kržišnik — pač pa nam nalaga to, za kar smo se sicer trudili že od vsega začetka, namreč, da še bolj zaostriamo kriterije kvalitete.

»Nas zanimajo vsi živi tokovi grafične umetnosti v svetu,« je poudaril ravnatelj Kržišnik. »Če hočemo ohraniti sloves našega bienala, moramo na osnovi kakovosti upoštevati vse smeri. To je tudi v samem značaju bienala, ob katerem imamo željo, da bi bil V. ljubljanski bienale res prava revija grafične umetnosti tako Vzhoda kot Zahoda.«

Še o enakopravnosti italijanske manjšine v Sloveniji

V zadnji številki našega lista smo na tem mestu obširno poročali o prvih členih osnutka statuta za občine Koper, Izola in Piran, v kolikor zadevajo jamstva za uživanje pravic tamkajšnje italijanske narodne manjšine. Govora je bilo o tozadevnih splošnih določilih kakor še posebej o vprašanju šolstva in izobrazbe ter o podpori, ki jo občina nudi kulturnim krožkom in drugim oblikam kulturnega udejstvovanja, v katerih se združujejo in udeležujejo občani italijanske narodnosti.

Tokrat hočemo navesti podrobna določila tistih členov statuta, ki govorijo o jezikovni enakopravnosti, katere prihaja do izraza v dosledni in ovestni dvojezičnosti javnega in družbenega življenja v omenjenih treh občinah. Vprašanje dvojezičnosti rešuje skupno trinajst členov občinskih statutarov, katerih glavni določajo:

Člen 147
»V državnih organih in drugih organizacijah, ki pri svojem delu prihajajo v stik z občani, morajo biti sistemizirana in dejansko zasedena delovna mesta, na katerih je obvezno znanje italijanskega jezika. Delovna mesta z obveznim znanjem obeh jezikov morajo zagotoviti zlasti: upravni organi občinske skupščine in drugi državni organi in zavodi na območju občine, ki opravljajo javno službo, poštni in drugi uradi, carinarnice ter trgovske in gostinske gospodarske organizacije.«

Člen 148
»Državni organi in organizacije, ki prihajajo v svojem delu v stik z

občani, uporabljajo dvojezične obrazce (formularje — op. ured.) za vse občane.

Uporaba dvojezičnih obrazcev je obvezna zlasti v matični službi, občinski dohodarstveni službi, zdravstveni službi, službi varstva dela in socialnega varstva, službi socialnega zavarovanja, na občinskem sodišču in v drugih službah, ki redno prihajajo v stik z občani.

Obveznost uporabe dvojezičnih obrazcev v službah iz prejšnjega odstavka se nanaša zlasti na:

- osebne legitimacije in matične listine;
- davčne in druge obvezne prijave občanov;
- odločbe, potrdila, obvestila in druge akte, namenjene občanom;

— vloge, za katere so predpisani obrazci;

— druge listine, ki so namenjene občanom, oziroma s katerimi se občani obračajo na državne organe, pa se zanje uporabljajo obrazci.«

Člen 149

»Državni organi, delovne organizacije, ki poslujejo s strankami, ter politične in druge družbene organizacije uporabljajo v svojem poslovanju dvojezične pečate in žige.«

Člen 150

»Zagotovljena je dvojezičnost sodnih in drugih postopkov. Kazenski in upravni kazenski postopek se vodita v narodnem jeziku obtoženega občana, vsi drugi postopki, v katerih nastopa ena stranka, pa v narodnem jeziku občana-stranke.

Postopki, v katerih nastopata dve ali več strank, od katerih je ena občan italijanske narodnosti, se vodijo v slovenskem in italijanskem jeziku.«

Člen 151

»Sodni zapisniki v postopku, v katerem nastopa občan italijanske narodnosti kot edina stranka, se pišejo v italijanskem jeziku.

V italijanskem jeziku se pišejo tudi vsi drugi zapisniki v postopkih, v katerih sodelujejo družbeno-politične organizacije z območja občine italijanske narodnosti.

Zapisnik o uradnih opravilih, pri katerih je ena od strank občan italijanske narodnosti, se piše v slovenskem in italijanskem jeziku tako, kakor je uradno opravilo potekalo.«

Člen 152

»Upravni organi, sodišča in drugi organi, ki izdajajo uradne akte v zakonito določenih postopkih, morajo te akte izdajati občanom italijanske narodnosti v obeh jezikih.

V primeru iz prejšnjega odstavka se oba akta štejeta za izvirna.«

Člen 153

»Zakonska zveza med občani italijanske narodnosti se sklepa v italijanskem jeziku.«

Člen 158

»Razglasi na oglasnih deskah državnih organov in drugi javni razglasi in naznanila državnih organov ter družbeno-političnih in drugih organizacij ter javni plakati, ki se razobešajo na dvojezičnem območju občine, morajo biti dvojezični.

Vsako javno naznanilo ali obvestilo, ki ga organi in organizacije iz območja občine objavijo v lokalnem časopisu in je namenjeno vsem občanom, mora biti objavljeno v obeh jezikih.«

Člen 159

»Odloki in drugi splošni akti občinske skupščine in njenih organov

morajo biti objavljeni v obeh jezikih.

Občina skrbi za to, da je tudi vsako drugo obveščanje občanov takšno, da omogoča seznanitev obeh narodnostnih skupin.«

Ob teh določilih res lahko ugotovimo, da je manjšinsko vprašanje v Jugoslaviji vzorno rešeno in mislimo, da bi taka manjšinska zakonodaja lahko služila za vzor tudi drugim državam. Predvsem pa bi si jo morali nekoliko bližje ogledati tisti, ki tako radi govorijo o »vzorni« rešitvi manjšinskega vprašanja pri nas v Avstriji. Pri tem moramo še pomisliti, da uveljavljajo tako manjšinsko zaščito v Jugoslaviji brez predhodnega »ugotavljanja manjšine« in ne glede na število pripadnikov manjšinskega naroda v posameznih občinah, predvsem pa brez tozadevnih obveznosti, ki bi izhajale iz kakšne mednarodne pogodbe. Po vsem tem nam postane le še bolj jasno, da manjšinsko vprašanje v naši državi še zdaleka ni rešeno tako, da bi res mogli govoriti o enakopravnosti in da bi manjšine lahko uspešno izpolnjevale plemenito vlogo mostu med sosednjimi narodi in državami.

Kaj so preusmeritvene skupnosti?

Zvezno ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo je lani izdelalo smernice za subvencije in pocenjene agrarne investicijske kredite v svrhu gospodarske preusmeritve v kmetijstvo. Z izdatnim pospeševanjem gospodarske preusmeritve boče ministrstvo doseči, da bi bila čim večjemu številu kmetijskih obratov in kmečkih družin zagotovljena trajnejša eksistenca. Tako eksistenca pa je v danih pogojih le redko kje mogoče zagotoviti z zvišanjem cen za kmetijske pridelke, marveč jo je mogoče zagotoviti v prvi vrsti s stopnjevanjem dohodkov in z znižanjem proizvodnih stroškov, skratka z večanjem produktivnosti ljudi, ki delajo na kmetiji in z odgovarjajočo preusmeritvijo kmečke proizvodnje in gospodarjenja.

Ti ukrepi pa so najbolj učinkoviti, če so izvedeni v skupnosti sosesčine ali večjega števila kmetov na vasi oz. v občini. V ta namen kmetijsko ministrstvo priporoča ustanavljanje tako imenovanih preusmeritvenih skupnosti — Umstellungsgemeinschaften. Pod določenimi pogoji kmetijsko ministrstvo te skupnosti tudi posebno podpira s pocenjenimi krediti in subvencijami.

Kmetijsko ministrstvo pravi, da je treba preusmeritvene skupnosti prvenstveno pospeševati v gospodarsko zaostalih krajih in področjih. Tozadevne smernice pravijo, da je treba kmetije v takih krajih preiskati, jim sestaviti potrebne preusmeritvene načrte in jim stati pri uresničevanju teh načrtov ob strani z nasveti in podporami. Ta naloga pripada pospeševalni službi kmetijske zbornice.

Predpogoj za nastanek in delo preusmeritvenih skupnosti je, da se vsaj 50% kmetov določenega področja ali kraja pismeno prijavi k sodelovanju v preusmeritveni skupnosti. Delo preusmeritvene skupnosti se prične s sestavo preusmeritvenega načrta. Ta načrt mora vsebovati

- opis obstoječih gospodarskih razmer na kmetijah, ki so se združile v skupnost,
- temeljitve vključitve v akcijo za preusmeritev,
- opis zaželenih oz. potrebnih ciljev preusmeritve,
- opis potrebnih ukrepov za doseg te ciljev,
- čas oz. obdobje, v katerem naj bi bila preusmeritev izvedena.

Clani skupnosti so obvezani, da sklenjeni načrt tudi v resnici izvedejo. Pri sestavi načrta pomaga skupnosti kmetijska zbornica s svojimi strokovnjaki, načrt pa mora odobriti kmetijsko ministrstvo. Za njegovo izvajanje dobi skupnost dodeljenega stalnega gospodarskega svetovalca, ki mora najmanj dvakrat na leto obiskati vsakega člana skupnosti in ki mu mora biti tudi drugače z nasveti na razpolago.

V okviru preusmeritvenega načrta mora skupnost imeti za vsako leto odgovarjajoči letni načrt, iz katerega so razvidni v tem letu po vrstnem redu preusmeritvenega načrta predvideni ukrepi. Kot taki pa pridejo v poštev

- zboljšanje transportnih pogojev do kmetije in na kmetiji potom tovornih in gospodarskih potov, žičnic, zložitve zemljišč itd.,
- elektrifikacija kmetij, osušitev ali namakanje zemljišč in zboljšanje oskrbe kmetij s pitno vodo,
- zboljšanje gospodarske strukture kmetij potom dokupa zemljišč ali pogozditve zemljišč, ki v kmetijski rabi niso rentabilna,
- mehanizacija gorskih in malih kmetij ter zboljšanje gospodarstva z gnojem,
- zboljšanje gospodarskih in po potrebi tudi stanovanjskih poslopij,
- preusmeritev rastlinske proizvodnje, kakor to odgovarja talnim in klimatskim pogojem,
- intenzivacija gospodarskih panog in po potrebi uvedba novih,
- zboljšanje načinov proizvodnje in obratovanja potom povečanja proizvodnje, produktivnosti in kvalitete rabe zemlje in živinoreje.

Načelno so pospeševanja s strani države pri izvajanju letnih načrtov deležni le kmetije oz. člani skupnosti, pri katerih je razvidno, da v redu gospodarijo. Pospeševanje s strani države obstoja v prvi vrsti v pocenjenih kreditih. Kjer ti ne zadostujejo, so na razpolago tudi subvencije, oboje šele, ko so lastna sredstva skupnosti oz. njenih članov (denarna in naravna) izčrpana. Višino subvencij določi kmetijsko ministrstvo, višina pocenjenih kreditov pa je določena z največ dvema tretjinami skupnih stroškov. Kredite je treba vrniti tekom deset let. Kjer bi bili dodeljeni krediti in subvencije skupno, skupna vsota ne sme presegati dve tretjini skupnih stroškov.

no naši zemlji

Po živinorejskem zborovanju v Podravljah:

Pomembna konferenca odbornikov in zaupnikov SKZ o sedanjosti in bodočnosti naše vasi

V ponedeljek je imela Slovenska kmečka zveza v Celovcu pomembno konferenco, kjer je obravnavala agrarnopolitični in agrarnogospodarski položaj ter vprašanja, ki so povezana s potrebo preusmeritve kmetovanja in gospodarske preobrazbe vasi. V tem sklopu se je konferenca temeljito bavila s smotri in organizacijo tako imenovanih preusmeritvenih skupnosti, kakor jih povsod v državi z izdatnimi sredstvi pospešuje ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo. Konferenca pa je posvetila tudi posebno pozornost nalogam našega združništva ob sedanjem gospodarskem razvoju našega podeželja.

Konference so se udeležili odborniki in zaupniki Slovenske kmečke zveze ter številni mandatarji v ustanovah koroške kmetijske zbornice in v občinskih svetih. Zastopane so bile takorekoč vse občine od Podkloštra do Pliberka. Referate na konferenci so imeli državni poslanec Josef Steiner, kmetijski svetnik ing. H. Krautzer od koroške kmetijske zbornice in poslevoedeči podpredsednik Zveze slovenskih združenj v Celovcu dr. Mirt Zwitter. Referata o organizaciji in poteku zložitve zemljišč in o organizacijskih vprašanjih dela Slovenske kmečke zveze sta bila zaradi obsežnosti podanih referatov in diskusije k njim odložena na poznejši čas.

Konferenca, katere se je udeležilo blizu 80 večinoma mladih odbornikov in zaupnikov Slovenske kmečke zveze, je dala bogato gradivo za pristop k reševanju skrajno perečih vprašanj kmetijstva, kmečkih družin in vasi južne Koroške. Že januarski in februarški sestanki Slovenske kmečke zveze po vaseh so pokazali potrebo temeljitega obravnavanja vprašanj južnokoroškega kmetijstva in kmečkih družin sedaj, ko povsod v Evropi pričenjata na področju kmetijstva in organizacije njegove proizvodnje in vnovčevanja skupnost v sosesčini ali na vasi prevzemati vlogo, ki je bila skozi dolga stoletja do zadnjih let stvar zasebne kmetije in njenega gospodarja. Ponedeljska konferenca SKZ je to potrebo v celoti potrdila in pokazala tudi v naših pogojih perspektive nadaljnega razvoja naše vasi in potrebo po temeljiti modernizaciji miselnosti, ki korenini še marsikje po naših vaseh. Miselnost, ki je bila pravilna v večstoletnem obdobju vohla in konja v kmetijstvu, je v industrijski družbi in na vrhuncu tehnične revolucije na vasi preživela in nikakor ne more biti več pravilna. Kdor zanika to dejstvo in trmasto postavlja nasproti svoje zastarele gospodarske nazore, si mora biti na jasnem, da bosta že bližnji čas in razvoj šla preko

njeja in da je v največji nevarnosti, da pada pod njena kolesa.

Ta bežno skicirana vsebina konference je razumljivo pokazala niz problemov, ki se jih morajo kmetje južne Koroške, odborniki in zaupniki Slovenske kmečke zveze, člani krajevnih kmečkih odborov in občinskih svetov lotiti, če hočemo:

- obdržati kmetije v svojih rokah,
- obvladati delo na kmetiji,
- povečati produktivnost kmečkega dela,
- pripraviti za trg tako blago, ki ga konzument zahteva in ki je v stanju ne le na domačem, marveč tudi na evropskem tržišču v kvaliteti in ceni vzdržati konkurenco drugih držav.

Ni naš namen in tudi ni mogoče, da bi v tem poročilu šli v podrobnosti konference. Tudi prikazovanje težišč, na katere so se udeleženci koncentrirali, bi zavzelo preveč prostora. Vse to bo gotovo povedano na drugem mestu in ob konkretnih priložnostih. Eno pa se nam zdi ob koncu našega poročila bistveno:

Številna udeležba predstavnikov južnokoroškega kmetijstva potrjuje, da po naših vaseh in med kmečkim prebivalstvom prodira in se širi spoznanje potrebe skupnih nastopov in sodelovanja. Naši kmetje se pričenjajo v vedno večjem obsegu zavedati, da drugače naše kmetije in vasi zaradi splošne gospodarske zaostalosti v preteklosti ne bodo kos sedanjosti in bodočnosti, ki trka neusmiljeno na vrata vsake kmetije in ki terja sodelovanje in delitev dela v sosesčini in skupnosti. Predhodni sestanki po vaseh, živinorejsko zborovanje v Podravljah in ponedeljska konferenca pa so tudi znamenja rastoče zavesti med našimi kmečkimi ljudmi, da se za njihove težave in za pol iz zaostalosti v preteklosti k potrebnemu napredku sedaj in v bodoče nihče ne bo brigal, če se za to ne bodo brigali sami, tako skupno kakor tudi vsak na svojem mestu in v svoji funkciji.

Zahtevamo pravico javnosti za kmetijsko šolo v Podravljah!

Slovensko šolsko društvo v Celovcu je pretekli teden pri ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo na Dunaju vložilo prošnjo za priznanje pravice javnosti kmetijski šoli v Podravljah. Prvo tozadevno prošnjo je leta 1956 vložila Slovenska kmečka zveza kot tedanji lastnik šole, vendar na prošnjo ni dobila odgovora. Šele na intervencijo zunanjega ministra dr. Kreiskega, katerega so predstavniki koroških Slovencev ob razgovoru o izvedbi člena 7 državne pogodbe opozorili tudi na to nezdravo stanje, je kmetijsko ministrstvo lani odgovorilo, da pravice javnosti kmetijski šoli v Podravljah ne more podeliti, ker niso docela izpolnjeni tozadevni pogoji.

Sedaj je Slovensko šolsko društvo, ki je medtem postalo lastnik šole, kmetijske-mu ministrstvu sporočilo, da s strani šole ni več nobene ovire za priznanje pravice javnosti. Istočasno je šolsko društvo ministrstvu prosilo, da podeli kmetijski šoli v Podravljah pravico javnosti za desetletnico njenega obstoja. Slovenska kmetijska šola v Podravljah je bila namreč ustanovljena 14. maja 1953.

Ob tej priložnosti sta se ravnatelj kmetijske šole Podravlje, ing. Franc Einspieler in tajnik Slovenske kmečke zveze Blaž Singer zglasila tudi pri prezidentu koroške kmetijske zbornice državnemu poslancu Gruberju, ki je obljubil svoje posredovanje pri kmetijskem ministrstvu in hkrati zagotovil kmetijski šoli v Podravljah tudi pomoč v drugi obliki.

Dravlje pri Št. Jakobu v Rožu

V sredo preteklega tedna smo se na šentjakobskem pokopališču poslovili od Štantačevega očeta Antona Kunčiča, ki nas je zapustil v visoki starosti 88 let.

Rajni Štantačev oče se je leta 1908 priselil iz Rečice pri Bledu v Dravlje pri Št. Jakobu v Rožu, kjer je kupil Štantačevo posestvo. V njem smo kmalu spoznali pridnega in veččega tesarja, ki nam je pričel delati tudi vozove in drugo orodje in ki je bil dober in ustrežljiv nasproti vsakomur. Njegovo posebno veselje pa so bile vsa leta čebele in čebelarstvo.

Ker je bil vse svoje življenje narodno trden in neomahljiv, je moral leta 1942 tudi rajni Kunčič s svojo družino deliti trdo usodo slovenskih izseljencev. V taborišču si je žena nakopala trdovratno bolezen, kateri je potem v letih po svoji vrnitvi iz izseljenišča podlegla.

Ob odprtem grobu se je od Štantačevega očeta poleg domačega župnika poslovil tudi predsednik Zveze slovenskih izseljencev Lovro Kramer. Žaljujoči družini naše iskreno sožalje.

SPZ NAZNANJA

V SPOMIN SELSKIM ŽRTVAM

Slovensko prosvetno društvo „Košuta“ v Selah priredi v nedeljo, dne 31. marca 1963 ob 14. uri v gostilni „Pri žagi“ predavanje

Življenje in trpljenje koroških Slovencev

Janko Ogris bo govoril o zgodovini koroških Slovencev od razpada avstro-ogrske monarhije do vrnitve izseljencev leta 1945, Hanzej Weiss pa bo predaval slike, ki jih je posnel v koncentracijskih taboriščih Dachau in Mauthausen ter na spominski proslavi ob 20-letnici izseljevanja v Celovcu.

Na prireditvi, ki bo posvečena spominu selskih žrtev, katerih mučeniške smrti pred dvajsetimi leti še bomo v kratkem spominjali, vsi prisrčno vabljeni.

Odbor

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni

uprizoni v nedeljo, dne 31. marca ob 2. uri popoldne pri Voglu v Št. Primožu znano Jurčičevo igro

DESETI BRAT

Igro bodo ponovili v nedeljo, dne 7. aprila ob 7. uri zvečer.

OBVESTILO

Zveza slovenske mladine v Celovcu ima v nedeljo, dne 31. marca 1963 s pričetkom ob 9.00 uri dopoldan v Dijaškem domu, Tarviser Straže 16 svoj

občni zbor

in vabi vse člane, da se ga zanesljivo udeležijo.

Sele - Kot

Pomladi leta 1960 smo imeli »Pri žagi« prve šoferske šole, ker je tudi v naš prej tako tihi Kot pričela vdirati motorizacija. Tedaj nihče ni mislil, da bomo imeli v najkrajšem času pri nas že kar 10 osebnih avtomobilov. Danes pa kaže, da se bo to število kmalu povečalo. »Pri žagi« se je namreč pričel po večerih drugi šoferski tečaj, ki ga fantje in moške našega Kota, ki še nimajo avtomobilov, pridno obiskujejo. Tečaj vodi Zavrov Dolfej iz Šmarjete v Rožu. Vnetost za tečaj je taka, da v gostilni »Pri žagi« tudi čez dan ne slišiš skoraj kaj drugega kot pogovore o prometnih znakih, prometnih pravilih, križiščih in o tem, kako je šlo enemu ali drugemu pri prvih poskusnih vožnjah v Celovcu. Našim pridnim »učencem« želimo, da bi se pri izpiti kar najbolj uspešno odrezali.

Medtem ko Foltej pri Zgornjem Maleju že sanja o avtomobilu, ki ga bo kupil, ko bo imel v rokah tisto zaželeno izkaznico, pa premišljuje Albin pri Spodnjem Maleju, kakšen »voziček« bi kupil za svojo hčerko, ki mu jo je žena pretekli teden porodila v celovški bolnišnici. H temu veselemu dogodku ženi Miciji in Albinu iskreno čestitamo. Veselila se bosta tudi sinova Peter in Toni, ko bo mama pripeljala iz Celovca majhno sestrico.

Nova telefonska številka

uradov koroške deželne vlade v Celovcu

Koroška deželna vlada in njeni uradi v poslopju Arnulfplatz 1 (stara poslopje deželne vlade) ter v stolpnici in v poslopju Mießtaler Straže imajo od preteklega tedna naprej novo telefonsko številko. Vse urade v teh poslopijih je mogoče dobiti le na telefonsko številko Celovec 71-8-11.

KOLEDAR

Petek, 29. marec: Ciril
Sobota, 30. marec: Janez
Nedelja, 31. marec: Modest
Ponedeljek, 1. april: Hugo
Torek, 2. april: Francisek
Sreda, 3. april: Rihard
Četrtek, 4. april: Izidor

PRVI OZNANJEVALCI POMLADI

Peboan in Seegwun

Indijanska pripovedka
o zimi in pomladi

Star mož je sedel v svoji koči ob zamrzli reki. Bil je proti koncu zime in ogenj mu je skoraj ugasnil. Zdel se je zelo star in zelo zapuščen. Njegovi kodri so bili beli od starosti in tresel se je po vseh sklepih. Dan za dnem mu je mineval v samoti in slišal ni nič drugega, kakor grom nevihte, ki je pometala sveže zapadli sneg.

Nekega dne, ko je njegov ogenj pravkar ugašal, se je približal lep mlad mož in stopil v njegovo domovanje. Lica so mu rdela od mladostne krvi, oči so mu živahno sijale in na ustih mu je trepetal nasmeh. Hodil je z lahkim in hitrim korakom. Okrog glave je namesto bojevniškega traku nosil venec mehke trave, v rokah pa je držal venec cvetja.

»Ah, sin moj!« je rekel starec, »srečen sem, ko te vidim. Pridi noter. Pridi in pripoveduj mi o svojih dogodivščinah in katere tuje dežele si videl. Prebivja noč skupaj. Govoril ti bom o svojem junaštvu in o svojih junaških delih in o tem, kaj lahko storim. Ti pa boš ravnal prav tako in prijetno nama bo.«

Potem je potegnil iz svoje vreče nenavadno kovano, starinsko pipo in ko jo je napolnil s tobakom, ki je imel nežen okus zaradi mešanice posebnih listov, jo je podal svojemu gostu. Ko je bilo obreda konec, je začel govoriti.

»Pihnem,« je rekel starec, »in potok obstane. Voda postane trda in trdna kakor prozoren kamen.«

»Dahnem,« je rekel mladenič, »in cvetice vzeveto na livadi.«

»Stresem svoje kodre,« je odvrnil starec, »in sneg pokrije deželo. Listi padejo z dreves na moje povelje in moj dih jih odnaša. Ptice se vzdignejo z vode in odlete daleč v drugo deželo. Živali se skrivajo pred mojo sapo in celo zemlja postane tako trda kakor kremen.«

»Stresem svoj venec,« je dodal mladenič, »in topli curki dežja padejo na zemljo. Rastline vzdignejo svoje glave iz zemlje in trepetajo od veselja kakor otroške oči. Moj glas pokliče ptice nazaj. Toplota mojega diha razklene reke. Godba napolni gaje, kjer hodim in vsa narava se razveseli.«

Čez čas je začelo vzhajati sonce. Prijazna gorkota je zavela nad pokrajino. Starčev jezik je utihnil. Ščinkavec in modra ptica sta začela peti na slemenu šotor. Reka pred šotorom je začela mrmrati in vonj trave in cvetja, ki sta rasla, je nežno plaval v pomladanskem vetriču.

Dnevna luč je mladeniču do kraja razkrila značaj njegovega gostitelja. Ko ga je zagledal, je spoznal ledeno obličje Peboanovo. Reke so mu začele teči iz oči in ko je sonce posijalo močneje, se je manjšal in manjšal, potem pa se je popolnoma stopil. Nič ni ostalo na kraju, kjer je gorel ogenj, razen majhne bele cvetlice z rožnatim robom — prve pomladanske rože.

ni bilo nikogar. »Otroka, otroka,« je zašumelo v sosednjem grmu, »ali sta mislila, da sta sama! Kaj sta name čisto pozabila!« se je oglašil grm. »Saj res, trobentica, poglej, tudi mačice so se prebudile,« je dejal zvonček. »Oh, zdaj bo pa lepo, sonček sije in nas greje, pa tudi kar trije smo že tu,« je rekla trobentica. »Veste kaj, mačice in trobentice,« je rekel zvonček, »zdaj kmalu bodo prišli še drugi bratci in sestre. Pričakujmo jih z godbo.« Trobentica je takoj veselo zatrobila: »Tra-ra, tra-ra!« Tudi zvonček je zacingljajal: »Cin, cin, cin, cin.« Veter pa je pozibaval veje grmiča in ta je zašumel...

In res, kmalu je bila vsa trata polna rumenih trobentic in belih zvončkov. Vsi so se veselili toplega sonca in so veselo cingljali in trobili: »Cin, cin, tra-ra!« Tako je spet zaživel travnik, posut je bil s prvim pomladanskim cvetjem. Tudi on se je veselil toplih dni.

govem trebuščku na tla. Ni bil več sneženi mož, ampak smešna kepa snega.

Vse je bilo tiho. Nenadoma pa se je zaslislalo rahlo cingljanje: »cin, cin, cin, cin«. Čez nekaj časa je umolknilo. Potem pa se je močneje razlegal drobní cin, cin, cin. Tam, kjer je prej stal nerodni sneženi mož, je iz zemlje pokukal majhen, droban zvonček. Na glavi je imel belo kapo, obleko pa je imel zeleno. Veselo je pozvonil sončku: »Cin, cin, ljubo sonce, kje pa so moji bratci zvončki!« Sonček pa se mu je posmejal in ni rekel ničesar. Zvonček je že hotel od žalosti zajokati, ko je nekaj zaslišal. »Tra-ra, tra-ra,« se je razlegalo daleč naokoli. Zvonček se je razveselil svoje sestrice trobentice. Še enkrat je zatrobila: »Tra-ra, tra-ra!« Potem pa je hitro začebljala: »O, dragi zvonček, kaj si že vstal! Jaz sem pa mislila, da bom prva na tem zelenem travniku.« »Draga sestrice,« se je oglašil zvonček, »tako sem te vesel. Bil sem že zelo žalosten, ko

Sergej Mihalkov:

Ogledalo

Svoje dni je živel nosorog. Imel je čudno navado, da je v vse vlikal svoj nos in se iz vsega norčeval.

»Grbači! Grbači!« je dražil Velbloda. »Hej, ti prekal!« se je posmehoval Žirafa. »Kam pa vi, stric debeločezec?« se je drl za Slonom. »Če vas takole gledam, res ne vem, kje je pri vas nos in kje rep.«

»Kaj pa hoče?« je sam pri sebi pomislil Slon. »S svojim rilcem sem čisto zadovoljen, le kako mu pride na um, da bi mogel biti moj rilec podoben repu?«

»Sem mar grd?« je pomislil velblod. »Ko bi imel na hrbtu še eno grbo, bi bil gotovo kar čeden.«

»Le čemu se zmrduje nad vsemi,« se je nekega dne oglašila Žirafa. »Ko bi le sebe videl...«

Prijatelji so nekje našli ogledalo in poskušali Nosoroga. Kakor hitro je ugledal Nosorog Noja, si ni mogel kaj, da ga ne bi zbadel:

»Eh Noj, Noj, ti si mi res pravil! Še letati ne znaš, pa ti pravijo plica!«

Noja je bilo zaradi teh besed tako sram, da je takoj vtaknil glavo v pesek.

»Poslušaj, prijatelj,« je dejal Nosorogu Velblod in prišel bliže. »Mar misliš, da si ti lep?«

»Seveda sem!« je zrasel Nosorog. »Pa še kako lep. Ali je med vami kdo, ki v to dvomi?«

»No, če to misliš, se pa poglej,« je dejal Slon in postavil predenj ogledalo.

Nosorog se je pogledal v ogledalo in se zakrohotal:

»Ha-ha-ha! Ho-ho-ho! Kdo pa je ta žival, ki me tako zabodeno gleda? Kaj pa ima na nosu Ho-ho-ho! Ha-ha-ha!«

Medtem ko se je gledal v ogledalu in se krohotal, so Žirafa, Slon, Velblod in Noj spoznali, da Nosorog ni le zloben, marveč tudi zelo bedast. Spogledali so se in sklenili, da se ne bodo več zmenili za njegova zbadanja.

Pomlad je prišla

Serjanček poje, žvrgoli,
pomlad veselo nam oznanja;
pomladi vse se veseli,
grm zeleni, drevo poganja.

Prej v led vkovan, zdaj prost šumlja
potok in se po polju vije;
v njem družba ribic se igra,
in z neba gorko sonce sije.

Cvetlice ob straneh cveto,
zvončki, trobentice, zlatice;
po njih čebele med bero
in v soncu plešejo mušice.

J. Stritar

Danes

Danes muc beži pred miško,
tiček nosi poljšo hiško,
polžek v gozdu žvrgoli,
psiček poje: kikiril!...

Ovca pase zdaj volkove,
ribica kot lev zarjove,
veverica v zemlji spi,
krt po drevju se podi!...

Ta poskočnica vesela,
mislite, je — laž debela
ali coper zlobnih vill
ne — le prvi april!

Danilo Gorinšek

Ivo Andrić

49

Travniška kronika

Po poročilih, ki sta jih prejemale oba konzula, je bil spopad med dunajsko vlado in Napoleonom neizogiben. »Odnosi med obema deželama se razvijajo v nasprotju smeri od pristranih odnosov, ki se pred očmi ljudi spletajo na jezdnem potu nad Travnikom,« je Daville dejal svoji ženi in si tako privoščil eno tistih družinskih domislic, s katerimi se možje z majhnim duhovnim stroškom in trudom postavijo pred svojimi ženami, obenem pa se je vadi, kako bo začel razgovor o tej neprijetni stvari z mladim des Fossesom. To ljubimkanje res ni moglo več dolgo trajati.

Vtem pa je posegel vmes demon, ki se je imenoval »potreba po vitezu«, in je gnal Ano Marijo, da je iskala mladih, duhovitih in krepkih mož, pa jih tudi odbijal od nje, komaj je njen vitez kot človek iz krvi in mesa pokazal človeške želje in zahteve — ta demon torej se je vmešal tudi sedaj in olajšal stvar Davillu in von Mittererju, če pri zadnjem sploh lahko govorimo o kakem olajšanju. Prišlo je, kakor je moralo priti: trenutek, ko je razočarana Ana Marija z grozo in gnusom pustila vse skupaj, ušla in

se zaprla v hišo, polna studa do sebe in vsega na svetu, preganjana od misli na samomor in potrebe, da muči moža ali kogar koli drugega.

Ta nenavadno topli konec marca je pospešil razvoj dogotkov in sprožil krizo.

V nekem sončnem jutru so spet topotali konji po ravni poti med golim leščevjem. Ano Marijo in des Fossesa je omamljala lepota in bistrina jutra. Pognala sta konja vsaksebi v galop, pa se spet srečavala zamaknjena in zasopla; žvrgolela tople besede in pretrgane stavke, ki sta jim le sama poznala smisel in pomen, od katerih je pa še bolj divje zaplala po žilah kri, vzbukana od ježe in jutranje svežine. Ana Marija je kar sredi pomenka ošvrnila konja, se zapodila v besnem galopu prav na konec pota in pustila razburjenega mladeniča sredi neizgovorene besede, nato pa se je v koraku vrnila in nadaljevala pomenek. Ta igra je oba utrudila. Skakala sta s konj kot skušana jezdeca, se shajala in spef razhajala kot krogli, ki se nepretrgoma privlačila in naglo odbijata. Njuno spremstvo je zaostalo. Sluge in kavazi des Fossesa in Ane Marije so složno jezdili svoje nizke konjiče. Niso sodelovali v tej gosposki zabavi niti se pomešali med seboj. Čakali so, da se gospodarja znorita in utrudita, pa se bodo vrnila domov.

V tem čudnem lovu sta se des Fosses in Ana Marija nenadoma srečala na koncu ravne poti, na kraju, kjer naglo zavije in postane kamnita in grapava. V tem okljuku stoji skromen borov gozdič. Na koncu so bila drevesa podobna črni stlačeni gmoti, tla pod njimi so bila rdečkasta in suha od odpadlih iglic. Des Fosses je nenadoma razjahal in svetloval Ani Mariji, naj pride in si natančneje ogleda gozd, ki spominja, kot je zatrdil, na Italijo. Beseda Italija je konzulko premotila. Vzela sta v roke povodca,

gazila z nogami, otrplimi od jahanja, gladko igličasto preprogo rjaste barve in zašla nekaj korakov v gozd, ki se je zgoščal in zapiral za njima. Ana Marija je težko hodila v škornjih, pridvigujoč s prosto roko dolgi rob črnega jezdnega krila. Neodločno se je ustavila. Mladenič je govoril, kakor bi hotel zmotiti tihihi gozda in pomoriti sebe in njo. Gozd je primerjal s svetliščem ali čim podobnim. V presledkih besed pa so ostale praznine in tišine, napolnjene s kratkimi vročimi dihi in pospešenimi utripi srca. Zdaj je »mladi konzul« ovil njen in svoj povodec okrog debla; konja sta mirno stala in podhrtevala z mišicami. Ana Marija se je izmikala in preplašeno in nerodno drsela po debeli preprogi igličevja. Toda prej kot se je mogla rešiti ali spregovoriti, je zagledala zardeli mladeničev obraz tik ob svojem. Sedaj ni govoril ne o Italiji ne o svetlišču. Velika rdeča usta so se molče približala njenim. Zenska prebledi, razpre oči, kot bi se nenadoma prebudila, hoče ga odriniti, zbežati, toda kolena ji kleknejo. Njegova roka jo že objema okrog života. Zavpila je kot človek, ki ga zahrbtno in brez obrambe ubijajo: »Nel Nikar!« Oči so se ji zaobrile. Spustila je dolgi rob krila, ki ga je dotlej krčevito pridržavala, in omahnila.

Zginil je poznani svet, besede in sprehodi, konzuli in konzulati. Zginila sta tudi sama v klopčiču, ki se krči in zvija na gosti, hrsteči blazini igličevja pod njima. Des Fosses je objel omrtvelo žensko in jo stiskal k sebi kot s stotimi nevidnimi rokami. Sline se mešajo s solzami, kajti ona joka, in s krvjo, ki nekomu curlja iz ustnic. Toda ne moreta narazen. To pravzaprav ni več dvoje ust. Ta objem od sle ponorelega mladeniča in razvnete ženske ne traja niti minuto. Ana Marija se nenadoma zdrzne, oči ji postanejo še večje, kakor bi zagledale prepad in grozo, vrne se ji zavest in nepričakovana moč; razkačena pahne

Ko je pomlad prišla:

Potrebna nam je splošna prenovitev

Prvi topli žarki pomladnega sonca odkrijejo, da nam je polt v dolgih zimskih mesecih precej trpela. Na prvem sprehodu v samem kostumu tudi opazimo, da naša linija ni več brezhibna, kakor je bila videti v zimskem plašču. Potrebna nam je torej splošna prenovitev.

Za lepoto bomo poskrbeli s shujševalnimi dietami in s posebej skrbno nego kože. Lepotno nego pa je zmeraj treba dopolniti tudi z zdravstveno nego, zlasti še sedaj, spomladi.

Spite mnogo in ne bojte se, da bi vsak kratek poldnevni spanec oropal nočnega spanja. Če se počutite živčne in razburjene, se kljub temu smehljajte. Za nekaj časa se odpovejte mastnemu mesu, klobasam, mastni hrani sploh, slaščicam in alkoholu, skratka vsemu, kar je težko prebavljivo in povzroča v telesu strupene snovi.

Poskusite!

Hiter sirov narastek

5 kosov belega kruha, 20 dkg edamskega sira, 10 dkg šunko ali kake salame, slanina ali mesnih ostankov, 2 jajci, pol litra mleka, 4 dkg droblin, 3 dkg margarine ali 2 dkg olja, sol, paprika.

Kruh sir in meso zrežemo na kocke, ki jih med seboj zmešamo in denemo v pomazeno kozico. Jajci razvrkljamo z mlekom, solimo in malo papriciramo. Vse skupaj zlijemo na kocke v kozici. Potresemo z droblinami, polijemo z oljem ali obložimo s koščki margarine. Pečemo 30 do 40 minut. Serviramo s solato.

Madžarska haluška

Cetri kg moke, 1 jajce, sol, slana voda; 5 dkg suhe slanice, osmina litra kisle smetane, četrt kg skute.

Iz moke, jajca, soli in vode naredimo trdo in gosto testo. Iz primerno osušenih krp zrežemo 4 cm široke krpice in jih skuhamo v slanem kroupu. Krpice pa lahko nadomestimo tudi s kupljenimi rezanci, ki pa morajo biti dobre kvalitete. Slanino zrežemo na kocke in jo precvremo. Ocvirke poberemo, v masi pa denemo odcejene krpice. Previdno jih prepražimo (ne smejo biti premehek kuhane). Zložimo jih v plitvo skledo in polijemo s pogreto, razvrkljano smetano. Skuto že prej prelačimo, jo malo solimo in zdenemo v obliki venca okoli krpice. Po krpicah potresemo gorke ocvirke. Jed damo na mizo z zeleno solato, kislim zeljem, repo ali tudi s paradižnikovo omako.

Kaj „menijo“ o vas vaši nohti

● Drobnji in lomljivi nohti pomenijo indokrvnost, pomanjkanje beljakovin ali pa je vzrok temu pogosto pranje perila. Priporoča se zdravljenje z grozdem, arzenom, vitamini in jetrnim ekstraktom.

● Zelo mehki nohti so vzrok pomanjkanja rudninskih snovi v organizmu. Zdravijo se z zdravilom sestavljenim iz kalcija, fosforja in arzena.

● Proge in podolžne brazde navadno nastajajo zaradi procesa staranja, saj se redko opazijo pri mladih ljudeh. Zdravimo jih z določenimi hormoni.

● Nohti, ki se lomijo v plasteh. Lomljenje nohtov je najbrž v zvezi s pomanjkanjem kalcija ali prepogostega striženja. Nohte zdravite s kalcijem in z uporabo pilice za nohte.

● Bele lise na nohtih povzročajo mehurčki zraka med nohtnimi klicami. Vzrok temu je slaba prehrana nohta ali neka poškodba. Pojav se zdravi z arzenom, kalcijem in vitamini.

● Nohti z dvignjenimi robovi nastanejo zaradi prepogoste uporabe laka, zaradi nečistoče ali zaradi prepogoste uporabe manikirnih instrumentov.

Vaše telo se mora po dolgih zimskih mesecih odpočiti in osvežiti. Za to poznamo izvrstno sredstvo:

POMLADNO KURO

Zjutraj, takoj ko vstanete, si pripravite skodelico čaja iz velikega stebelca timijana in ene žličke pirikinih korenin. Okoli desetih spijte drugo skodelico tega čaja.

Pred jedmi popijte kot aperitiv pol vinskega kozarca kaduljinega ali rožmarinovega vina, ki si ga lahko sami pripravite po naslednjih receptih:

Kaduljino (žabljevo) vino. V drogeriji kupite 80 gramov kadulje in jo osem dni dolgo namakajte v litru težkega črnega vina. Po potrebi dodajte sladkorja. Kaduljino vino preganja znano pomladansko utrujenost in je dobro sredstvo proti pobotosti.

Rožmarinovo vino pripravimo na podoben način. Nekaj vejic rožmarina (zelenega ali suhega) dobro seseklamo in namakamo tri dni dolgo v tričetrt litra črnega vina.

Iz rožmarina si lahko pripravimo tudi čaj, ki je zlasti na mestu spomladi. Računamo 3 do 4 grame rožmarina na četrt litra kropa.

Sedaj se vrnimo k dnevnemu sporedu naše pomladanske kure!

Sredi popoldneva zopet spijte skodelico timijanovega čaja. Preden greste spat, zaužijte izmenoma en večer pol čajne žličke žgane magnezije z vodo, vsak drugi večer pa skodelico zgoraj omenjenega čaja.

POMLADNE JUHE

Nikakor ne zamudite priložnosti, da ne bi pomladi kuhali izvrstnih pomladnih juh! Če si potrebna zelišča nabere na sprehodih v naravo, vas bo priprava jedi veljala komaj kaj več kakor nekaj dela. Tu vam zapramo izvrsten recept:

Pošteno pest koprive, regrata, kislice in nekaj peteršilja ter janeža kuhajte precej dolgo v slani vodi. Malo preden juho postavite na mizo, ji dodajte čisto malo moke. Če ljubite spremembo, poskusite še z mešanico koprive, regrata, kislice in krebuljice.

Mali nasveti

■ Kar priznajte, tudi vam se je že zgodilo, da ste dvakrat solili jed. Poskusite rešiti kosilo na ta način: posodo z jedjo pokrijte z zelo gosto tanko in vlažno krpo in jo trdno zavežite ter napnite. Na krpo nasujte malo drobne soli in pustite nekaj časa. Sol s krpe bo povlekla iz jedi odvečno sol. Poskusite, rezultat vas bo presenetil.

■ Poskusite še en način proti izpadanju las: zmešajte deset žlic ruma, pet žlic olivnega olja, en rumenjak in žlico sladkorja v prahu. S to mešanico si namočite lase, preden operete glavo. Mešanica mora priti prav do lasnih korenin, da bo učinkovala. Po možnosti jo pustite učinkovati 1 do 2 uri. Potem glavo operite kot navadno.

Popoldanski počitek

Zdravniki menijo, da se je po kosilu zelo koristno za nekaj časa odpočiti, in to duševno in telesno. Tisti, ki bolehalo na srečo, imajo težave z želodcem in jim je tak počitek celo neogibno potreben.

Ni treba, da redno ležate, lahko se odpočijete tudi na divanu ali naslonjaču. Niti ni dobro po kosilu zaspati, ker spanje otežkoča prebavo. Počitek naj traja od pol ure do največ poldruge ure. Daljši popoldanski počitek bi le povzročil, da bi ves ostali del dneva bili leni.

Počitek je koristen tudi otrokom. Seveda ne bomo zahtevali od njih, da bodo mirno sedeli, kot to znajo odrasli. V tem času pa naj le bodo manj živahni, naj ne skačejo in tekajo takoj, ko so vstali. Najlaže je, da otrok takrat morda riše ali podobno. Seveda ne bomo rekli, da ni gibanje otroku potrebno; toda ne po kosilu.

Njegova kravata

Za kravate so moški prav posebno občutljivi. Saj je kravata tudi edini del moške obleke, pri kateri moški lahko svoj malo razvije svojo fantazijo.

Lepa gladka in čista kravata je zato želja vsakega moškega. In to željo mu lahko izpolnimo. Treba je le malo skrbeti:

■ Če moški dan za dnem nosi isto kravato, se ne sme čuditi, če kravata kmalu izgubi svojo obliko. Zato naj nosi več kravat, ki si jih redno izmenjuje.

■ Zvečer je treba kravato skrbno položiti preko stolovega naslonjala.

Očiščeno kravato ovijemo okoli čiste steklenice in vse skupaj ovijemo še s froliko. Čež nekaj časa bo frolikra popila večino vlage in nato lahko kravato previdno — s hrbtne strani — zlikamo. Razumljivo je, da steklenice z ovito kravato ne dajemo niti na sonce niti preblizu peči.

Najlaže negujemo kravate iz kemičnih snovi. Te lahko enostavno operemo in jih niti ni treba likati, ker postanejo same od sebe zopet gladke in lepe.

Smeh kot zdravilo

Dr. Gaylord Hauser, eden največjih ameriških strokovnjakov za estetiko, je izjavil, da je lahko vsaka ženska lepa. Ženska lepota ni problem in jo je mogoče doseči na enostaven način. Ob tej priliki je Hauser dejal:

— Če boste biti lepi, bodite predvsem srečni. Ne razburjajte se, bodite bladenokroni, razumni in nikdar ne zgublajte živcev zaradi vsake malenkosti. Navadite se, da se znebite vseh skrbi in da ne postanete suženj svojih živcev. Če boste biti lepi, se naučite smejati. Vsaka ženska lahko shujša in tako olepša svoj zunanji videz, vendar ne bo lepa, če se ne bo navadila, da bo vesela in se smejala.

Rekli boste, da se ni lahko smejati ob tolikih skrbih, ki jih srečujete vsak dan. To je res. Toda zavedati se morate, da ni treba ta tovor skrbi neprestano nositi s seboj. Potrudite se, da se znebite vseh težav, ki vas spremljajo v življenju, in skušajte si oddahni. In nikoli ne pozabite, da je smeh morda najboljše zdravilo. V funkcionalnem pogledu smeh stimulira možgane, poveča število rdečih krvnih teles in pomaga vašim jetrom, da se borijo proti strupom, ki grozijo, da bodo oškodovali vaš organizem. Smeh razširja krvne žile. Skozi vaše telo kroži večja količina krvi in s tem postanete lepši. Vaš obraz postane zapeljivejši.

Nikar ne glejte na življenje kot na nekaj žalostnega. Nihče ne trdi, da je življenje lahko. Vendar tudi prebudo ni. Čeprav je življenje težavno, ima vendar svoje lepote. Največja lepota v njem pa je smeh! Zato se navadite, da se boste smejali! Navadite se, da boste veselili! Navadite se, da boste zabavni! Navadite se, da boste prijetni!

Vprašanje veselja, optimizma in smeja je povezano predvsem z vašo voljo. Čim močnejša je vaša volja, tem bolj boste ritem svojega duševnega življenja podredili svoji volji. Tako se boste lahko vzgajali k temu, da boste veseli in optimistični. In s tem boste rešili enega največjih problemov v svojem življenju! Če boste veseli, boste vedno lepi, vedno privlačni, vedno zabavni in vedno prijetni v družbi!

Vašo zunanost pa bo predvsem polepšala ljubezen. Nikoli ne pozabite na temeljno resnico: ljubezen je bistveni faktor lepote. Če ljubite, boste mnogo lepši.

Z gosti pri mizi

Imate goste na kosilu, pa ne veste, kako bi jih razvrstili. Kot gospodinja jih morate razvrstiti za mizo, in tako ste posadili skupaj zakonski par, brata in sestro, zaročenca in zaročenko. Ali je to prav? Rekli bi, da ne. Sestre in brate ter starše ne posadite skupaj. Toda oba zaročenca naj le bosta skupaj. Majhni otroci, ki jim je še potrebna pomoč pri jedi, naj sedijo pri materi. In novoporočenci? Leto dni jih ne ločite, potem pa nikoli ne posadite moža k ženi.

omamljenega fanta, ga buta s pestmi v prsi, naglo in besno kot jezen otrok, in vpije pri vsakem udarcu:

„Ne, ne, ne!“

Velika omamljenost, pred katero je vse podlegalo, je bila razbita. Kakor nista vedela, kdaj sta omahnila na tla, tako sta stala spet na nogah, ne da bi vedela, kako sta vstala. Ana Marija je besno hlipala, si popravljala klobuk in lase, des Fosses je pa zmeden in neroden otrsral z njene črne obleke suhe borove iglice, ji dal bič in ji pomagal, da je prišla iz globeli. Konja sta mirno čakala in pogledovala nazaj.

Odsila sta na cesto in zajahala prej, kot so mogli spremljevalci opaziti, da sta sploh poskakala s konj. Mladenec bolj rdeč kot po navadi, je mežikal v bleščeče sonce. Ana Marija je bila povsem spremenjena. Ustnice je imela tako brezkrvne, da so ji izginevale v bledem obrazu, oči pa nove, nenadoma prebujene, s črnim kolutom okrog zenic, da je bilo še teže kot prej gledati v njihov globok sijaj. Ves obraz ji je zabuhnil, dobil poteze odurne jeze in brezmejnega studa do sebe in vsega okrog, kot bi bil že od nekdaj postaran in zanemarjen.

Des Fosses, čeprav ni tako zlahka izgubil prisebnosti ne hladnokrvnega, prirojenega zaupanja vase, je bil zares zmeden. Počutil se je neprijetno, sluteč, da to ni spogledljivost ne običajni strah ženske iz višjih krogov pred sramoto in škandalom. Nenadoma se je sam sebi zazdel manjši in slabotnejši od te bolnice, ki sta ji njena čudaška narava in ogorčenost bili dovolj, da živi v njima kot v samosvojem svetu.

Vse se mu je zazdelo spremenjeno, premaknjeno, vse okrog njega in v njem samem, celo sorazmerja lastnega telesa.

Tako sta se za vekomaj ločila ta dva zimska jezdec, dotlej prisrčna ljubimca s Kupila.

Von Mitterer je takoj spregledal, da je med njegovo ženo in novim neusojenim vitezom prišlo kot pri takih prejšnjih do kritičnega preobrata in da bo sedaj zadivljalo hišno neurje. In res, že po dveh dneh popolne osamitve, brez hrane in besed, so se začele scene, brezvzročnega očitjanja in rotitve („Josip, za božjo voljo...!“), ki jih je polkovnik predvidel, pa mirno in bolestno sklenil, da bo potrpel do konca kot vedno.

Tudi Daville je hitro opazil, da des Fosses več ne jezdari z gospo von Mitterer. To mu je ugajalo, ker je bil tako rešen nadležne dolžnosti, da bi govoril s tajnikom in ga opomnil, da mora pretrgati sleherni tesnejši stik z avstrijskim konzulatom. Vsa poročila so potrjevala, da se odnosi med dunajskim dvorom in Napoleonom ostrijo. Daville jih je bral preplašeno in prisluskoval, kako okrog hiše tuli huda marčna južna sapa.

Ob tem času je „mladi konzul“ posedeval v svoji zakurjeni sobi in požiral jezo na Ano Marijo, posebno pa nase. Zaman je tuhtal, kako bi si pojasnil vedenje te ženske. Toda kakršne koli že so bile razlage, ki jih je našel, vse so mu vzbujale občutje razočaranja, sramu in užaljene nečimrnosti, hkrati pa še pekočo bolečino zburkanih in neutušenih želja.

Spomnil se je — prepozno — svojega ujca iz Pariza in nasveta, ki mu ga je dal neki dan v Palais Royalu, kjer je večerjal z neko igralko, znano po svojem čudaštvu. „Vidim, da si se pofantil in začel lomiti vrat kot drugi. Tako mora biti in naj bo! Samo tale nasvet ti dam: beži pred prismojeno babo!“

In celo sanjalo se mu je o tem pametnem in dobrem uju.

Sedaj, ko je to ljubimkanje na tako bedasto smešen način pogorelo, je kot prebujen sprevidel vso moralno ogabnost svojega „smukanja“ okrog zrele in prifrknjene avstrijske konzulke, kateri sta ga trenutna nemoč, da bi se premagal, in ta travniška puščoba tako klavarno pahnili v naročje.

Povračala pa se mu je v spomin tudi letošnja „živa slika“ na vrtu z Jelko, dekletom iz Dolca, ki jo je bil čisto pozabil. In zgodilo se mu je nekajkrat v eni sami noči, da je nenadoma planil s stola ali iz postelje, v glavo mu je butnila kri, oči so se mu zmešale in vsega ga je prevzel občutek sramu in besa na samega sebe, občutek, ki je pri mladih ljudeh lahko tako živ in močan. Stal je sredi sobe in si očitil, da se je vedel ogabno in bedasto, hkrati pa ni nehal iskati razlag za svoje neuspehe.

„Kakšna dežela je to? Kakšno ozračje?“ se je vpraševal. In kakšne so to ženske? Gledajo milo in krotko kot rože iz trave ali strastno (skozi strune harfe), da se človeku srce taja. Ko pa ubogate ta proseči pogled — potem nekatere padajo na kolena, zasujejo položaj za sto osemdeset stopinj, ratijo vas z umirajočim glasom in žrtvenim pogledom, da se človeku kar stemi, da ga prevzame žalost in zapusti volja do življenja in ljubezni, spet druge pa se branijo kot pred hajduki in mlatijo okrog sebe kot angleški rokoborci.“

Tako je razmišljal v nadstropju nad Davillom in njegovo spečo družino mladi „konzul“ in trpel svojo skrivno bolečino, dokler je ni premagal in je začela toniti v porzabo kot vse bridkobe mladosti.

(Se nadaljuje)

za oddih in razvedrilo

Leopold Suhodolčan:

ČEBELNJAK

Dolgo je že, ko smo zagreblji deda, v spominu je marsikaj zabrisano. In vendar se mi zdi, da mi ni treba žalovati za zabrisanim, saj vedno svetleje vstaja v njem tisto, kar me bo spremljalo vse življenje. Spomin je samemu sebi najpravičnejši sodnik.

Komaj so mi naredili prve hlače, že sem sedel na njegovih kolenih pred čebelnjakom. Za njim se je vzpenjala sončna reber. Pokrivila jo je komaj za izprano rjuho debela plast zemlje; ni mogla preživljati ljudi, ki so si postavili kočo v njenem vznožju. Ded se je vse življenje oblačil v rjavo žametasto obleko, nosil žametast klobuk, ki ga je na poletje zamenjal s slamnikom, kar je bila edina sprememba v njegovem oblačenju. Počasi, z malone posebnim, obrednim navdihnjenjem, je vlekel pipo, in še danes vidim oblačke tobaka, kako so se polagoma zakolobarili in se nato nad čebelnjakom zlivali z neбом, pa je pravzaprav čudno, da se je ta podrobnost še čez leta ohranila v mojem spominu. Prav tako se čudim, da sem kot razigran otrok lahko dolge ure mirno sedel na klopi; le kdaj pa kdaj sva spregovorila besedo, zrla sva na široko cesto, ki se je niže v dolini zgubljala v vas in od tam dalje v svet, prisluskovala čebelam, ki so oživele na pomlad. Če se postavlja moj spomin s kakšno posebno vrednostjo, potem je to prav gotovo čudovito šepetanje čebel, ko se pomladi pripravljajo za polet v svet, v sonce, v oblake, in krošnje dreves, v iskanju novega življenja, novega rojstva, ljubezenskega zanosa — simfonija, ki ji do danes še nisem našel pravega naslova. Prelivala se je čez čebelnjak v veter, v šumenje v bližnjih gozdovih, v pojoči spomladanski zrak, v razposajeni potok, ki je tekel pod čebelnjakom, med ptice, ki so se spuščale k nama, da, tudi suhe deske čebelnjaka, v katere se je upiralo toplo sonce, so imele pomembno vlogo v tem veličnem orkestru... Še majhen otrok sem poznal vse čebele v najinih panjih (nikoli ne bom vedel, kdaj me je ded tega naučil), lahko bi jih poklical po imenih, kadar bi jih zagledal na cvetici sredi polja, vedel

sem, kateri panj bo naslednji rojil, na katerega bo treba še zlasti paziti.

In potem se je zgodilo prvič, da deda nekega dne nisem več našel ne pred kočo ne v rebri in ne pred čebelnjakom. Zgodilo se je namreč, da sem ga zaman čakal tudi naslednje dni, tedne, mesece, leta. Že prej je večkrat zginil, ne da bi komur koli povedal, kakšne opravke ima. Domači so bili tega že vajeni, zato jim njegovi nenadni odhodi niso bili nič posebnega. Največkrat je odšel v sosednji trg v tovarno, izdeloval jim je zaboje, v katerih so pošiljali daleč v svetu znane čevlje. Potem so začeli šušljati, da se je odpravil v Ameriko. Meni je pomenila takrat Amerika nekaj takega kot deveta dežela. Mati je nekaj časa še odgovarjala na moja večna vprašanja: „In ded, kdaj se vrne?“ Kaj kmalu pa se je naveličala in nisem dobil nobenega odgovora več. Postopal sem okrog čebelnjaka — medtem so si moji vrstniki gradili mlinčke in spuščali papirnatke ptice v reko — vendar se je čebelnjak (in svet okrog njega) zavijal v puščobno samoto, začel sem se ga izogibati, ko da si ga želim ohraniti v prvotnem spominu.

Vrnil se je tako znenada, kakor je bil odšel. Zdelo se mi je, da se je postaral, in tudi jaz sem medtem že prerasel kratke hlače. Nekaj časa sva se obnašala, ko da se prej nisva poznala, ko da nisva imela čebelnjaka, iz deda je moral spustiti duh tujine. Potem je bilo spet kot nekoč, čeprav se je ded postaral in sem jaz prerasel kratke hlače, bila je topla stena čebelnjaka, bili so oblački njegove pipe, bila je simfonija veličastne tišine. In nekega dne sem ga vprašal — pokukal sem že v šolsko učnost in sem se najbrž hotel z njo postaviti pred njim — zakaj je pravzaprav romal v Ameriko. Iz pogovora domačih sem zvedel, da se ded iz devede dežele ni vrnil prav nič bogatejši. V svoji otroški sebičnosti sem mu pot zameril, še posebej zato, ker me je pustil samega pred čebelnjakom. Najprej me je pogledal, čez lica mu je za hip zdrsnila ostrina, nakar je zamrmral nekaj takega kot:

„Mlad si še... Ko odrasteš, boš spoznal... Človek je vse življenje razpet med domom in svetom... Mlad si še... Ko odrasteš...“

Nekaj let pozneje sva na jesen spet nekega dne slonela ob toplem čebelnjaku. V spominu ni natančne razpredelnice časa, leta se strnejo v en sam trenutek in en sam trenutek lahko pomeni leta. Zato ne vem natanko, kaj je bilo vmes, prispodoba o čebelnjaku živi še danes v meni kot razsežnost, ki ji ne izmeriš začetka in ne konca.

„Fant,“ je nenadoma rekel, nikoli me ni poklical po imenu, „fant, čebele so za leto opravile svoje delo...“

Spreletelo me je nekaj neznanega, mrzlega, ne da bi se tega prav zavedal, njegove besede so trpko zadisale po slovesu, pa mi je vprašanje samo zraslo na ustih:

„Ded, da ne mislite... da ne mislite spet odpotovati?“

„Jutri,“ je rekel, ne da bi me pogledal.

Kar sem storil naslednji trenutek, sem kasneje obžaloval. Morebiti bi se lahko opravičilo s tem, da sem bil takrat komaj nekoliko večji otrok. Spoznanje, da bo že naslednjega dne odpotoval in da ga najbrž spet ne bom videl nekaj let, me je tako prizadelo, da sem ga otroško zaneseno zgrabil z obema rokama in nerodno zajecjal: „Ded... Ne smete... Ostanite...“

Sunkovito se je osvobodil iz mojega prijetja, njegov obraz je dobil trdo nabrušene poteze. Šele po dolgem premolku, ko sem že ves zlezal vase od kesanja, da sem mu uprizoril svojo bolečino na način, ki ga nisva bila vajena, je dejal:

„Fant... Spoznal boš... Daljave so si izmislili ljudje... Ni daljav... Vseeno je, greš k sosedu ali v Ameriko... In tudi slovo so ljudje naredili pretresljivo... Čim bolj se temu privadi, drugače boš težko živel... Fant... Vseeno je, greš k sosedu ali v Ameriko, greš k sosedu ali v grob...“

Še danes ne vem docela, če je imel ded v vsem prav, spoznal pa sem, da je v življenju človeka toliko slovesov, da je dobro, če jih moreš jemati kot običajen vsakdanji dogodek.

Ko se je čez leta znova nenajavljen vrnil, sem hodil že v mestne šole. Šepal je na levo nogo, zdrobil mu jo je stroj v neki dehtovski tovarni. Toda iz njegove pripovedi nismo zvedeli skoroda ničesar, šele mamin bratranec, pri katerem je ded stanoval, nam je v pismu opisal nesrečo. Pisal je tudi, da si je ded onkraj luže postavil čebelnjak, ki da je bil natanko tak, kakršnega je imel doma, da pa ga je nekega dne čez noč podrl, a si tega nikakor nismo znali razložiti, je tožil bratranec, nam se je zdel čebelnjak prav imeniten.

Ker sem zdaj prihajal domov le v počitnicah, sva z dedom redkeje posedela pred čebelnjakom. Vedno bolj sem čutil, da najin svet malone ne premore več nekdanjih velikih, tihih ur, da samo še prisluskujeva njihovem skrivnostnemu tiktakanju v odmevu preteklosti. Med letom je bil ded veliko zdoma, po več mesecev je ostajal na morju in prodajal tujcem čipke, a jih je vnovčil le toliko, da se je skromno preživljal; v tujcih je duhal neumrljivo privlačno tujino, nato pa se je vračal, ker ni mogel živeti brez doma.

Nekaj pozneje so mi poslali v mesto pismo maminega bratranca. Čudno, nisem bil prav nič presenečen, ko sem iz pisma zve-

G A R A C Y L

Sonny gre na limanice

K domačemu življenju sodi kakšna živalca, se mi zdi. Torej smo kupili mladega papagaja, vsega zlatorumenega. Z njim seveda udobno kletko z raznimi igračkami v njej. Vendar uporablja papagaj kletko le ponoči — podnevi ima na razpolago vse stanovanje — vključno pogrnjeno mizo. V surovo maslo kljuva razne vzorce, poskuša od vsega, kar vidi, kar mu ni všeč, pa meče z mize itd.

Imenujemo ga Sonny in zdi se nam zelo ljubek. Prodajalec nam je zagotovil, da se nauči govoriti kar koli hočemo. Zato ga vsa družina nenehno poučuje: »Sonny je priden«, »Poljubček« in podobne nesmisle. In če slučajno kaj zaščebetata, vsi navdušeno zatrujejo, da je dejal: »Sonny ima sladko ženo«. Vse to vodi do resnih družinskih sporov, posebno če se meni zdi, da ni Sonny ničesar dejal, temveč samo ščebetal tja v tri dni in da nas je prodajalec prevaril. Toda končno moram pod pritiskom utihniti.

Zdi se mi prijetno, če tako majhna ptica pogumno in predrzno ščipa tako veliko bitje, kot sem jaz, v uho, me moti pri branju s tem, da mi sede na knjigo in pri jedi tako, da mi okljuva vsak grizljaj, ki ga nesem v usta. Od koga drugega si tega ne bi dovolil, toda pri tej rumeni kepici perja — kaj naj človek stori, kot da se smeje.

Samo med popoldanskim spancem ostanejo med menoj in živahnim Sonnyjem vrata zaprta. Sicer bi gotovo med mojimi lasmi iskal iluzije in me ščipal za možne palce.

In prav ob taki uri je nenadoma prišel iz sosedne sobe do mene silen hrup. Prva jeza me je minila in obšel me je strah. Skočil sem pokonci in bos obstal onstran vrat. Kakšen pogled! Pod svetilko na stropu je prhotal, se zaleaval in zibal v divjem klobčiču muholovec, okrog njega pa je kričala vsa družina v divjem poskakovanju kot kakšno indijansko pleme: »Sonny!«

V takšnih primerih se pokaže moja sposobnost naglih odločitev. Skočil sem na stol, segel po muholovcu — in se prilepil nanj. Pomagal sem si z levico, da bi rešil desnico: uspelo je. Le da je zdaj bila prilepljena levica. To sem poskusil še večkrat izmenoma, medtem ko se je vreščanje Sonnyja in ostalih sočustvujočih razvilo v divje rojevanje. Vse sem jih prekril in zahteval mir in škarje. Pričelo se je panično iskanje. V dveh minutah so bile vse sobe s kuhinjo vred v divjem kaosu, predali z vsebino na tleh — toda škarij nikjer. (Kasneje smo ugotovili, da smo dali vse škarje v brušenje.) Divjal sem, toda še vedno prilepljen. Končno sem presekla gordijski voz: sunko-

del, da je bil ded medtem spet v Ameriki, presenelilo pa me je sporočilo: Komaj se je ded v Ameriki izkrcal iz ladje, si je po nekaj dneh (zadnji besedi je bratranec dvakrat podčrtal) kupil karto za prvo ladjo, ki se je vračala v Evropo... In bratranec nadaljuje v pismu, da mu je s tem postavil ded novo uganko, saj ga je bil pričakal v pristanišču z veselo novico: Ded je pred leti kupil z bratranecem nekaj zemljišča in ga ob svoji vrnitvi pustil njemu v upravljanje. Na tistem zemljišču so medtem odkrili nafto. Zdaj bi ded šele začel živeti, je pisal bratranec in se kar topil ob mislih na svojo srečno bodočnost, končno bi se mu dobro godilo, ded pa ni hotel slišati o tem, da bi ostal, kratko malo ni hotel, čakal je samo na odhod ladje, ki ga bo nemudoma odpeljala nazaj v Evropo.

Večkrat sem prebral pismo, a sem si ga znal razložiti le na pol, čeprav sem si do misljal, da poznam deda bolje kot drugi. V trenutku pa sem spoznal, da se moram nemudoma odpraviti domov, če želim še kdaj posedeti z njim pred čebelnjakom. Vendar sem bil prepozen. Ležal je že na parah, ko sva se spet videla. Zadnjikrat.

Po slovesu na vaškem pokopališču sem se sam sprehodil do čebelnjaka. Bil je lep, sončen dan, v panjih je šumelo kot nekdanje dni. Sedel sem na staro klop in se naslonil na toplo, leseno steno. Strma reber nad čebelnjakom je ozelenela, topli vetrovi so se mehkobno spuščali v dolino, vse do široke ceste, ki se je skozi trg izgubljala v svet... In ko se je kot nekoč oglasila neznanca, skrivnostna simfonija vsega, kar me je tisti trenutek obdajalo in se dopolnjevalo s prizvokom spomina, sem začutil, da sem doma, razumel sem, zakaj se je ded tokrat tako naglo vrnil...

vito sem odtrgal vražji muholovec in se s stolom vred prebrnil na hrbet (še tri dni kasneje sem lahko sedel samo s previdno pomočjo gumijaste blazine).

Klobčič iz muholovca in Sonnyja sem pri padcu instinktivno držal kvišku. Tako sem z vso silo tresnil na tla. Zakričal sem od bolečine, ostali od strahu. Samo Sonny ni kričal. Njemu je vzelo govor — kolikor lahko pri njem sploh omenjamo govorjenje.

»Vzemite mi vendar to svinjarijo iz rok!« sem vzdihnil. Trije pari rok so segli — in v hipu tvorili z mojimi rokami žilavo-lepljivo zmešnjavo. Bili smo videti kot parodija na Laokontovo skupino. Zmagovalec je ostal Pitt, naš najmlajši. V njegovih umazanih vajenih rokah je ostal končno ves lepljiv klobčič — verjetno zato, ker so bile že prej lepljive.

Previdno s prsti, pincetami in medsebojno pomočjo smo poskušali rešiti Sonnyja. Ubogi ptič — niti koščka dolgega lepljivega traku ni bilo, ki bi se kakorkoli nekje nanj ne prilepil. Čeprav smo še tako oprezno ravnali, je moral pustiti vsaj tretjino svojega lepega perja.

Kako naj spravimo ostanek perja v red? Z bencinom? Ptič bi zaradi bencinskih hlapov gotovo poginil. Torej mogoče s kopeljo v olju? Položili smo ga v skodelico olja, toda Sonny se je tam do kraja zbudil in v prepričanju, da mu gre za življenje, začel divje kljuvati okrog sebe in mi srečno razmesaril prst. Sicer pa olje vpliva ugodno.

Toda ne vpliva na lepilo. Vsa bivša pernata lepota je še kar naprej lepila in Sonny je bil videti kot oskuben in naboden ptič. Nismo vedeli, kaj naj storimo. Tedaj smo se odločili za enostavno kopal v milnici. Zdaj je Sonny verjetno razumel, da mu hočemo dobro in se ni več branil. Pri tem je izgubil še poslednja peresa iz repa in ko je tako osušen končno čepel na dnu svoje kletke brez zanimanja za ostali svet in najbolj sveže lističe solate, ki smo mu jih dali v tolažbo, je bil sicer skoro popolnoma gol — a tudi skoro čist. Upali smo, da bo sčasoma tudi to minulo in da mu bo perje vendarle spet zraslo.

Po tej hudi bitki sem se oddahnil in v hipu, ko sem hotel vzgojno zarohneti: »Kateri bedak pa je sploh obesil ta prekleti muholovec?« sem se naglo zaustavil, ker sem se megleno spomnil, da sem to bil jaz. Tako sem dejal — ker sem že imel odprta usta — samo: »No, torej!« in se bosonog vrnil k svojemu zapuščenemu ležišču. Spotoma sem stopil nehote še enkrat na na tleh ležeči ostanek muholovca — toda za preklinjanje mi je enostavno zmanjkalo moči...

Češki aforizmi

- So hiše, pri katerih ne pride sonce niti do tretjega nadstropja: tako kot nekateri zdravniki.
- Pri nekaterih ljudeh je maslo na glavi trajnejše kot v hladilniku.
- Čudovito bi bilo, ko bi samo ljubezen šla skozi želodec.
- Staramo se takrat, ko nam prične tisto, kar nas je nekoč vznemirjalo, presedati.
- Tisti, ki ni postal slaven, bo postal morda važen.
- Pogodba je pismen dogovor dveh poštenjakov, ki se vzajemno sumičita glede nepoštenosti.
- So ljudje, ki verujejo v vesoljni potop. Spoznamo jih po tem, ker imajo predpotopno mnenje.
- Materialist veruje v tisto, kar vidi, idealist pa vidi tisto, v kar veruje.
- Mnogi ljudje vidijo nebesa tam, kjer je prepovedano sadje.
- Avtomobil je pri mnogih spremenil način življenja, pri mnogih pa način umiranja.
- Velika večina ljudi ne mara velikih jezikov, ljubijo jih le tedaj, ko so posuženi.
- Zehanje je treba oceniti kot objektivno kritiko, ki jo neposredno izražajo usta poslušalcev.
- Tisti, ki se smeje slabi žali, je zmožen tudi drugih zločinov.

Planica 1963:

Tridnevno tekmovanje je pritegnilo rekordno število gledalcev

Za tri dni — od petka do nedelje — je bila Planica spet prizorišče velikega tekmovanja, na katerem so se zbrali najboljši smučarski skakalci sveta. Hkrati pa je bila Planica v teh dneh tudi zbirališče rekordnega števila gledalcev, saj so samo na nedeljski prireditvi našli okoli 40.000 obiskovalcev. Letošnjih planiških prireditev so se udeležili tudi številni ljubitelji športa iz obmejnih pokrajin Koroške in Italije, kajti jugoslovanske oblasti so za to priložnost dovolile prekoračitev meje brez vize. Med častnimi gosti na nedeljski prireditvi je bil tudi predsednik FLR Jugoslavije maršal Tito s soprogo.

Tekmovanje se je začelo v petek s poskusnimi skoki. Brez resne konkurence je Norvežan Brandtzaeg osvojil prvo mesto s prekrasnim skokom 120 metrov, ki je spravil nad 10.000 gledalcev do viharnega navdušenja. Izvrsten vtis je zapustila tudi vzhodnonemška četvorica Bockeloh, Klemm, Recknagel in Kürth, ki vsi so v brezhibnem slogu preskočili „magično“ mejo stotih metrov.

Prvi ocenjevalni dan je bil v soboto. Spet so se posebno dobro izkazali tekmovalci iz Vzhodne Nemčije. Zmagovalec dneva Bockeloh je dosegel 117 metrov, za njim pa so se zvrstili njegovi rojaki Kürth, Recknagel in Klemm. Ihle iz Zahodne Nemčije je sicer dosegel dolžino 120 metrov, vendar je z rokami podrsal po snegu. Junak prvega dneva Brandtzaeg v soboto niti sto metrov ni dosegel, je pa kljub temu osvojil 5. mesto. Na 7. mesto se je uvrstil kot najboljši avstrijski tekmovalec Golser (101 m), medtem ko je prejšnji dan junior Schiffner z osvojitvijo 6. mesta poskrbel za pravo senzacijo. Najboljši Slovenec — Eržen — je bil enajsti, toda pri skokih v nedeljo ni imel sreče in se zato v skupni oceni ni mogel plasirati na boljše mesto. Posebno smolo pa je imel v soboto svetovni rekorder Slovenec Šlibar, ki si je pri hudem padcu prelusnel možgane in zlomil več reber.

Višek letošnjih planiških prireditev je bil v nedeljo. Medtem ko je bilo v soboto kakih 15.000 gledalcev, se jih je v nedeljo zbralo okoli 40.000, ki so navdušeno spremljali tekmo med najboljšimi skakalci sveta, kateri se vsako treje leto zberejo v Planici. Kar štiridesetkrat so merilci zabeležili več kot sto metrov, čeprav tekmovalna komisija zaradi sobotnega padca Šlibarja ni dopustila spusta z najvišje točke zaleta. Ve-

liki mojster mamutskih skakalnic Helmut Recknagel, ki je še pred leti osvojil vsa prva mesta v Kulmu, Obersdorfu in Planici, je moral svoj položaj tokrat prepustiti boljšemu tekmovalcu: njegov rojak Bockeloh, ki je zmagal že v soboto, je tudi na nedeljski prireditvi s sijajnim skokom 121 m brez težave pustil za seboj vse ostale tekmovalce in si suvereno pridobil naslov letošnjega planiškega zmagovalca. Tudi naslednja tri mesta so si osvojili vzhodnonemški skakalci — Klemm, Recknagel in Kürth.

Po skupni oceni sobotnih in nedeljskih skokov so se na prvih desetih mestih zvrstili naslednji tekmovalci: 1. Bockeloh, Vzhodna Nemčija, (463,6 točke); 2. Klemm, VN, (435 točk); 3. Kürth, VN, (430,8 točke); 4. Recknagel, VN, (422,4 točke); 5. Brandtzaeg, Norveška, (407,8 točke); 6. Przybyla, Poljska, (395,1 točke); 7. Palčevski, Sovjetska zveza (393,3 točke); 8. Thoma, Zahodna Nemčija, (393 točk); 9. Happle, Zahodna Nemčija (386,9 točke) in 10. Peter Lesser, Vz. Nemčija (384,3 točke). Najboljši avstrijski tekmovalec Golser je zasedel 18. mesto z oceno 367,8 točke, najboljši Slovenec odnosno Jugoslovčan pa je bil Pečar, ki si je z oceno 364,8 točke osvojil 21. mesto. — Vrstni red po sodelujočih državah pa je naslednji: Vzhodna Nemčija, Zahodna Nemčija, Avstrija, Finska, Jugoslavija, Norveška, Italija, Poljska itd.

Velika mednarodna prireditev v Planici je mimo in bo svetovno znana Boudkova skakalnica šele v treh letih spet privabila elito smučarskih skakalcev ter desetletno gledalcev. Prihodnje leto je na vrsti spet Obersdorf, kjer Slovenec Šlibar skupno z Nemcem Lesserjem še vedno drži absolutni svetovni daljinski rekord s skokom 141 metrov.

NOGOMET

Celovška Austria je izgubila na Dunaju

V drugem kolu spomladanskega dela državne prvenstva je celovška Austria podlegla na Dunaju proti drugoplasirani Admiri z 2:4. Napad celovškega moštva je bil silno nerazporejen in se je pravilno vrgel šele proti koncu tekme, ko pa je že zmanjkalo časa, da bi mogel doseči vsaj neodločen rezultat. Daleč najboljši na igrišču je bil Vukas, ki je prav po žonglersko preigraval nasprotno obrambo in enkrat sam potresel mrežo dunajske ekipe, enkrat pa je po grobem prekršku nad njim v kazenskem prostoru Hohenberger uspešno realiziral enajstmetrovko.

Proti izpadu iz državne lige se bo v naslednjih tednih odvijala borba med devetimi mo-

štvi, med katera spada tudi celovška Austria. Zato se bo morala v nedeljo, ko bo na domačem igrišču sprejela precej slabo ekipo SVS Linz, z vsemi silami boriti za obe točki, saj ji bosta nujno potrebni za nadaljnji obstanek v prvi državni ligi.

Št. Janž — Kotmara vas 1:1

V prvi prijateljski tekmi letošnje sezone sta se v Št. Janžu razšli z neodločenim rezultatom 1:1 (0:0) ekipi Št. Janža in Kotmare vasi. Gostom je šele dve minuti pred koncem tekme uspelo, da so iz enajstmetrovke dosegli izenačenje. Svojo prvo letošnjo tekmo v okviru prvenstva bo šentjanska enajstorica imela v nedeljo v Št. Pavlu, kjer bo v tamkajšnjem moštvu po vsej verjetnosti našla premočnega nasprotnika.

Ta teden vam priporočamo: Izbrane knjige za otroke

- Tone Seliškar: **BRATOVŠČINA SINJEGA GALEBA**, 96 str. ilustr. kart. 29 šil.
- ČUDEŽNI STUDENEC, slovenske pravljice, 108 str. ilustr. kart. 15 šil.
- Josef Lada: **BAVBAYI IN POVODNI MOŽJE**, 124 str. ilustr. kart. 24 šil.
- Vesna Parun: **ČUDEŽNA SKRINJA**, 56 str. ilustr. kart. 34 šil.
- France Bevk: **PASTIRCI PRI KRESU IN PLESU**, 64 str. ilustr. br. 28 šil.
- Josef Čapek: **O PSIČKU IN MUCI**, 80 str. ilustr. kart. 21 šil.
- KAMEN RESNICE, slovenske pravljice, 136 str. ilustr. kart. 20 šil.
- Frank L. Baum: **ČAROVNIK IZ OZA**, 168 str. ilustr. kart. 27 šil.
- Bogomir Magajna: **V DEŽELI PRAVLJIC IN SANJ**, 200 str. ilustr. ppl. 29 šil.
- Marija Vogelnik: **BABICA JE NAJMLAJŠA**, 152 str. ilustr. kart. 26 šil.
- France Bevk: **OB MORJU IN SOČI**, 136 str. ilustr. ppl. 28 šil.
- Astrid Lindgren: **PIKA NOGAVIČKA**, 272 str. ilustr. ppl. 32 šil.
- Prežihov Voranc: **ČEZ GORO K OČETU**, 48 str. ilustr. kart. 24 šil.
- Jurij Olesja: **TRJE DEBELUHI**, 160 str. ilustr. ppl. 23 šil.
- Leonard Woolf: **VAS V DŽUNGLI**, 240 str. ilustr. ppl. 36 šil.
- Vid Pečjak: **ŽIVALI V UKRIVLJENEM ZRCALU**, 84 str. ilustr. ppl. 17 šil.
- Jules Verne: **V 80 DNEH OKOLI SVETA**, 192 str. ilustr. ppl. 18 šil.
- France Bevk: **PISANI SVET**, 132 str. in slik. priloge, ppl. 28 šil.
- Ela Peroci: **MAJHNO KOT MEZINEC**, 128 str. ilustr. ppl. 22 šil.
- Rudyard Kipling: **POGUMNI KAPITANI**, 200 str. ilustr. br. 16 šil.
- Langus: **POTOVANJE V TISOČERA MESTA**, 192 str. ilustr. br. 15 šil.
- Božo Škerlj: **PALME, PIRAMIDE IN PUŠČAVE**, 92 str. in slik. priloge, ppl. 16 šil.
- SLIKANICE za najmlajše: ● SNEGULJČICA ● PEPELKA ● MOJ VLAK, vsaka samo 9 šil.
- Najlepše darilo: **MLADI VEDEŽ**, otroški leksikon, 164 str. bogato ilustr. ppl. 96 šil.

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nata — 10.10 Za gospodinjstvo — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 30. 3.: 8.00 Naš hišni vrt — 8.15 Glasba Mihaela Haydna — 11.40 Od plošče do plošče — 14.15 Pozdrav nata — 15.30 „Večne ceste“, roman — 15.50 Za filateliste — 16.30 Širni pisani svet — 17.00 Veseli konec tedna z glasbo — 18.25 Ljudske pesmi — 19.20 Mešano za vas — 20.15 Filharmonični koncert.

Nedelja, 31. 3.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Popevke — 11.00 Dunajski zajtrk z glasbo — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nata — 17.05 Prijetna glasba — 18.00 Veselo petje, veselo igranje — 19.00 Sport — 19.45 Godba na pihala — 20.10 „Človek, na jazi se“.

Ponedeljek, 1. 4.: 8.15 Glasba mojstrov — 13.05 Glasba Johanna Straussa — 13.30 Majhne melodije avstrijskih komponistov — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Glasba zate — 17.00 Popoldanski koncert — 18.25 Za vas? Za vse! — 18.35 Oddaja za mladino — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Citati in razumeti — 20.30 Vesela oddaja za 1. april — 21.00 Operetni koncert.

Torek, 2. 4.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 16.00 Glasba zate — 17.00 Koncert pri kavi — 18.25 Če mene vprašate... — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.15 XY ve vse — 20.15 „Mrtvaški ples“, slušna igra — 21.20 Pesem za lahka noč.

Sreda, 3. 4.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Glasba Johanna Gänzbacherja — 15.00 Glasba za mladino — 15.45 Predstavljam vam: Mladí talenti igrajo — 16.00 Glasba zate — 17.00 Glasba, ki se nam dopade — 18.15 Pomoč vsakdo potrebuje — 19.00 Dobro prenočeno, dobro narejeno — 20.15 Komorna glasba.

Četrtek, 4. 4.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Posebej za vas — 15.45 Koroški avtorji: Lorenz Mak — 16.00 Glasba zate — 17.00 Popoldanski koncert — 18.05 Ljudske pesmi — 18.20 Oddaja za delavce — 18.35 Mladinska oddaja — 20.15 Lovska ura — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 5. 4.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Komorni koncert — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Glasba zate — 17.00 Koncert pri kavi — 18.15 Pestro mešano — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Štirje proti štirim — 21.00 Jugoslovanski komponisti sedanosti.

II. PROGRAM

Sobota, 30. 3.: 7.20 Jutranja glasba — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Odmev iz Avstrije — 13.55 Agrarna politika — 14.00 Mi igramo — 15.15 Vsaka stvar ima dve strani — 16.00 Za delovno ženo — 16.30 Zabavna glasba — 18.00 Vseh deval — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.35 Pariški ABC — 20.00 Avstrijska Hit-parada — 21.00 Strauss vam igra.

Nedelja, 31. 3.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega? — 9.00 Operni koncert — 10.15 Pester glasbeni spored — 11.15 Velika simfonija — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Orkester Yoska Gabor — 15.00 Ljudstvo in domovina — 15.40 Ljudska glasba — 16.00 Glasba iz vsega sveta — 18.00 Majhen orkester radia Dunaj — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Melodija za nedeljski večer — 20.30 Lepi glasovi, lepe viže.

Ponedeljek, 1. 4.: 7.20 Jutranja glasba — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudska glasba — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 15.30 Z orkestrom Manlovan po Evropi — 16.00 Otroška ura — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Popevke se vrstijo — 19.30 „Pametni“ in „Pripovedka o vojaku“, prenos iz Dunaja.

Torek, 2. 4.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudska glasba — 13.20 Teden pri združenih narodih — 15.30 Glasba Franza Zellweckerja — 16.30 Zlivanje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 18.00 Popevke na tekočem traku — 19.30 Sreča na trinajstega — 20.00 Operetni koncert.

Sreda, 3. 4.: 7.20 Jutranja glasba — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.30 Kontrasti — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Hišni zdravnik — 18.00 Popevke na tekočem traku — 19.30 Halo! Tenagerji! — 20.15 Pester večerni spored — 21.10 Temza-Donava.

Četrtek, 4. 4.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudska glasba — 14.00 Znani orkestri — 14.35 Vsa pota k tebi — 15.30 Avstrijski komponisti — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Od plošče do plošče — 19.30 Zveneča platna — 20.00 Pozor, snemanje! — 21.00 Majhna zgodovina začimb.

Petek, 5. 4.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.30 Godalni orkester Wilhelm Dumka — 16.00 Otroška ura — 16.30 Koncertna ura — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Popevke — 19.30 „Carinik Malevž“, slušna igra — 20.30 Majhen večerni koncert — 21.25 Tretej znamenje.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 30. 3.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Nedelja, 31. 3.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 1. 4.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. Biljana je platno belila... — 18.00 Sportni obzorik.

Torek, 2. 4.: 14.15 Poročila, objave. Iz ljudstva za ljudstvo.

Sreda, 3. 4.: 14.15 Poročila, objave. Kar želita, zaigramo.

Četrtek, 4. 4.: 14.15 Poročila, objave. O pitjih selitvah.

Petek, 5. 4.: 14.15 Poročila, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Umetne pesmi. Hišna imena v okoliših nekdanje humperske graščine na Koroškem.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.
Oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m.
UKV frekvence 96,5 — 92,9 — 94,1 — 88,5 — 97,9 MHz
Dnevne oddaje: 5.00 Dobra jutro — 5.10 Nekaj domačih — 8.25 Zabavni kaleidoskop — 10.15 Od tod in ondod — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Melodije ob 12.25 — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 30. 3.: 9.25 Narodne iz Stajerske — 9.40 Nekaj glasbe ob delu — 12.15 Ansambel in solisti Milana Stantela — 13.30 Vedri ritmi — 14.04 S simfoničnimi pleš si po domovini — 14.35 Voščila — 15.15 Mala instrumentotav, velika glasba — 15.40 Moški zbori J. B. Foersterja — 16.00 Vsak dan za vas — 17.50 Z lokom po strunah — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Z junaki iz Verdijevega „Don Carlosa“ — 18.45 Okna v svet — 20.00 Vesela in domača — 20.15 Satirični kabaret — 21.15 Za konec tedna — ples.

Nedelja, 31. 3.: 8.00 Mladinska radijska igra — 8.38 Pripravljamo se na mladinske pevke revije — 9.05 Za dopoldansko razvedrilo — 10.00 Se pomnite, tovariši... — 10.30 Matineja narodno-zabavne glasbe — 11.50 Nekaj veselih ritmov — 12.00 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 14.15 Voščila — 15.15 Godala v ritmu — 16.00 Humoreska tedna — 16.20 Orglice s popevkami in prijetnimi melodijami — 17.05 Hammond orgle — 17.15 Radijska igra — 18.30 Sport — 20.00 Izberite svojo melodijo — 21.00 „Čudaki obiščejo opero“...

Ponedeljek, 1. 4.: 8.05 Skladatelj Matija Tomc — 8.25 Vesela v novi teden — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.45 Indonezijske narodne pesmi — 12.15 Dalmatinske narodne pesmi — 12.30 V paviljonu zabavne glasbe — 14.35 Voščila — 15.15 Zveneče kaskade — 15.40 Literarni sprehod — 17.45 Vedri ritmi — 18.00 Jaz mam pa končaja belega... — 20.00 Skupni program JRT — Studio Zagreb — 20.45 Novo v znanosti — 22.15 Naš nočni kaleidoskop.

Torek, 2. 4.: 8.05 Iz Gotovčevega „Era“ — 8.40 Igra ansambel Jožeta Privška — 9.25 Nekaj glasbe ob delu — 9.45 Poja Mariborski ženski vokalni kvintet — 12.15 Kvintet bratov Avsenik s pevčema — 12.30 V paviljonu zabavne glasbe — 14.35 Pevski zbori rudarskih krajev — 15.15 Trikrat pet — 15.30 V torek nasvidenje — 17.05 Koncert po željah — 18.10 Narodi v svojih pesmih: Južni Slovani — 18.45 S knjižnega lrga — 20.00 Za godala in pihala — 20.15 Radijska igra.

Sreda, 3. 4.: 8.05 Odmevi iz slovanskih dežel — 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb — 9.25 Zvočni mozaik — 10.45 Človek in zdravje — 12.15 Slovenske narodne — 13.30 Ob zvokih zabavne glasbe — 15.15 Moderni plesni ritmi — 17.05 Od Zile do Kolpe — 17.40 Lepa melodija z velikimi zabavnimi orkestri — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Prvi večerni ples — 18.46 Ljudski parlament — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 21.15 Melodije na tekočem traku.

Četrtek, 4. 4.: 8.20 Ob glasbenem avtomatu — 9.25 V gosle pri zagrebških opernih pevcih — 12.15 Kvintet „Niko Štritar“ — 12.30 V paviljonu zabavne glasbe — 13.30 Novost v našem arhivu — 14.35 Voščila — 15.15 Hammond orgle v ritmu — 15.30 Turistična oddaja — 17.05 Glasba iz Talijanskega hrama — 18.10 Naš plesni karne — 18.45 Kulturna kronika — 20.00 Četrkov večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Plesna orkestra Les Brown in Max Greger — 21.00 Literarni večer.

Petek, 5. 4.: 8.05 Pariška veselje — 8.42 Mala instrumentotav, velika glasba — 9.25 Samospevi iz nemške romanlike — 9.45 Godba na pihala — 10.15 Stara zgodba, stara glasba — 12.15 Igra nam trio Avsenik — 12.45 Pet pevcev, pet popevk — 13.30 V paviljonu zabavne glasbe — 14.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 15.15 Napotki za turiste — 15.45 Jezikovni pogovori — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Pelkovo glasbeno popoldne — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.30 Melodije v večernem mraku — 18.45 Iz naših kolektivov — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 21.00 Lahka glasba — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Od popevke do popevke.

TELEVIZIJA

Sobota, 30. 3.: 15.00 Glasba sveta, II. del — 16.00 The Grand National — 16.30 Moderna račna dela — 18.30 Kaj vidimo novega? — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Poročila — 20.00 Kratki film — 20.15 „Ubogi Jonathan“ opereta.

Nedelja, 31. 3.: 17.00 Za otroke od 11. let: Fury, zgodba konja — 17.30 Svet mladine — 18.00 Otroci iz Nagasakija, japonski film — 18.50 Sedem dni časovnih dogajanj — 19.15 Zanimalo vas bo — 19.30 Družina Leitner — 20.15 „K mojnih sreči“.

Ponedeljek, 1. 4.: 19.00 Sport — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Poročila — 20.00 Kratki film — 20.15 Anekdote povratnikov ob koncu 2. svetovne vojne.

Torek, 2. 4.: Leteča policija ISAR 12 — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.45 Samo z menoj, Vilma Degischer — 20.05 Kratki film — 20.15 Enaindvajset — 21.00 Moneta brez čara.

Sreda, 3. 4.: 17.00 Za otroke od 5 let: Pavliha — 17.45 Za otroke od 11 let — 18.00 Za družino: Pri zdravniku rač — 18.55 Tip-revija — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.25 Zabeleženo za vas — 20.00 Kratki film — 20.15 „Lepi konec tedna“, televizijska igra — 21.35 Kje vas žuli čevlji?

Četrtek, 4. 4.: 18.55 Tip-revija — 19.00 Sport — 19.25 Zabeleženo za vas — 20.00 Kratki film — 20.15 Varietete — 21.00 Čuda živalskega sveta.

Petek, 5. 4.: 18.55 Tip-revija — 19.00 Trg za konec tedna — 20.00 Kratki film — 20.15 „Magdalena“, igra.

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikova Uredništvo in uprava: Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lavro Paležnik. — Tiska založništva in tiskarska družba z o. J. Drava, Celovec - Borovljice. — Posli naj se pošiljajo na naslov: Celovec - Klagenfurt, Postfach 124.